

РЕПУБЛИЧКИ ЗАВОД ЗА СТАТИСТИКУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

ОВО ЈЕ РЕПУБЛИКА СРПСКА 2022

РЕПУБЛИКА СРПСКА
РЕПУБЛИЧКИ ЗАВОД ЗА СТАТИСТИКУ
REPUBLIKA SRPSKA
INSTITUTE OF STATISTICS

ISSN 2490-3205

ОВО ЈЕ РЕПУБЛИКА СРПСКА 2022

Друго, измијењено издање

Бања Лука
децембар 2022.

ОВО ЈЕ РЕПУБЛИКА СРПСКА, 2022.

Главни и одговорни уредник:

Дарко Милуновић, директор Републичког завода за статистику

Редакциони одбор:

Дарко Милуновић, Радосав Савановић, Жељко Асентић, Миле Васић, Младен Шевкушић,
Владан Сибиновић, Велимир Савић

Начелник Одјељења за дисеминацију:

Владан Сибиновић

Приредио:

Велимир Савић

Припрема материјала:

Статистичка одјељења

Техничка припрема текста, дизајн и прелом:

Владан Сибиновић

Лектор:

Далибор Смиљић

Корице:

Никола Савић

Штампа:

„MARKOS DESIGN & PRINT STUDIO“, Бања Лука

За штампарiju:

Игор Јаковљевић

Тираж:

250

На корицама:

Етно-село Станишић код Бијељине

ПРЕДГОВОР

Поштовани читаоци,

Предговор је први текст који читаоца веже за књигу, први утисак, зато и јесте тако важан. Није то само форма или питање учтивости и честитости, преко кога и треба поздравити читаоца и исказати му дужно поштовање, битна је и порука која треба да се пошаље. Кад се предговор пише за књигу којој већ у наслову стоји да је посвећена Републици Српској, онда је снажан мотив и родољубље. Имамо то на уму, као и сврху ове књиге, која је кратка статистичка лична карта Републике Српске. Баш због практичног, мањег формата и могућности брзог прегледа, жива, јер врви од информација, богата сликовитим графиконима, ова публикација је постала популарна у најширем кругу читалаца.

„Ово је Република Српска“ може да буде и фин, једноставан и необавезујући поклон, брзи водич кроз Српску за странце, јер Завод ову публикацију штампа и на енглеском језику, а објављујемо је и у електронском облику. Готово да свака земља у Европи има сличну сажету, публикацију, мноштво је ту издавачких подухвата и дизајнерских креативних рјешења, а ми у Заводу имамо своје идеје – исказујемо љубав према отаџбини, па сваки пут одаберемо неку тему која је везана за Републику Српску и напишемо уводни есеј или статистички путопис.

У овом броју, у години у којој славимо јубилеј 30 година Завода, а навршило се и 30 година од оснивање Републике Српске, идемо у плодну Семберију и њен центар Бијељину. Завод тамо има своју подручну јединицу, људе који вриједно скупљају драгоцене податке. У публикацији су дати „Географски и метеоролошки подаци“ и остала поглавља која прате најважније аспекте друштвеног и економског живота Републике Српске.

Трудимо се да свака наша публикација буде одраз професионалности, посвећености и поузданости, да из године у годину, будемо што интересантнији и квалитетнији. У том смислу, драгоцене су нам ваше сугестије.

Послије датих података, на крају ове књиге налазе се: водич за кориснике, знакови и скраћенице, ознаке за подручја дјелатности, и посебан, едукативан одјељак, Мала школа статистике. Изнад сваког поглавља су наљепше мисли из наших публикација.

Надамо се да ће читаоцима ово издање бити занимљиво и корисно.

Бања Лука, децембар 2022.

Дарко Милуновић, директор
Републички завод за статистику

РИЈЕЧ ПРИРЕЂИВАЧА

Доба Луне

Већ у предговору смо читаоцима рекли да готово све земље у Европи имају овако кратке публикације са најважнијим статистичким подацима. Занимљиво је да је таква идеја потекла са територије Србије, када је Завод за статистику Србије направио један практичан џепни статистички календар, а онда су други то преузели - бар ми је тако рекао бивши директор Завода Славко Шобот. Немам разлога да сумњам у то, ни да то провјеравам, Славко више није са нама (а био је озбиљан бард у статистици) па сам узео то за готову чињеницу, поготово што људи из ових крајева воле да броје дане, чак и кад се чини да су дани одбројани. Ево и доказа за такву тврдњу. Овдје, у нашој публикацији, у сваком поглављу имамо веома интересантну рубрику „Да ли знате“. Користим прилику и да вама, поштовани читаоци, већ у предговору дам једну такву питалицу. Да ли сте знали да је на археолошком локалитету Медведњак код Смедеревске Паланке нађена кљова дивљега вепра са урезаним лунарним циклусом од 28 дана и четири мјесечеве мијене? Археолози тврде да је та необично украшена кљова дивљега вепра, стара око осам хиљада година, први џепни календар на свијету, бар тако изјавише „Вечерње новости“. „На спољном делу кљове која је месечастог облика, налазе се четири исто тако месечаста проширења, а на унутрашњој страни је урезано 28 минијатурних троугластих удубљења. Ова представа одговара циклусу месеца од 28 дана са четири карактеристичне мене и указује на то да је на кљови највероватније представљен - месечев календар“. Сад се ваља поставити питање да ли је то с обзиром на временски циклус била окултна идеја неког врача или практична мисао неке жене из племена, јер једино је мјесец тај који заиста може да господари женама више него морем које вуче тамо овамо плимом и осеком. Лако је поставити питање, а тежи дио посла је одговор (ми из Завода смо на то навикли). Морао сам мало то истражити. То је раздобље неолитика, у којем је била раширена појава обожавања богиња везано са лунарном митологијом што одговара добу матријархата у којем је најстарија жена била вођа племена. Друго је питање да ли су људи прије осам миленијума имали џепове? Прије мислим да су такав трофеј носили око врата што опет зависи од величине кљове. У сваком случају сазнали сте нешто о поријеклу ове књиге и да је и наш прачовјек одвајкада нешто рачунао, сабирао или одузимао.

Рачунам да је морала бити жетва или сјетва, много је година прошло од тад, заобилазница још није била саграђена и ми смо ишли право на Бијељину. То на Бијељину значило је ући у Бијељину и наставити даље, ка циљу. Да ишли, иако смо се возили – а могло је и пјешке, можда би и било брже – а нама се журило, адвокатски тим којем сам припадао био је на важном задатку и везан роком.

- Откуд оволики трактори? Да ли је нормално да трактори возе у град?

- Нека трактора, док год је трактора народ неће бити гладан!

Тако је Весо, који и живи у Бијељини прекинуо моје гунђање и заувјек отјелотворио моје поштовање према трактору. Некад је потребно да ти неко каже оно што већ знаш. Морали смо бити стрпљиви.

У статистици не мораш бити стрпљив. Све је неминовно, биће евидентирано истинито и тачно било да је то добар или лош резултат овако или онако, и тако је како је. Али да не би било онако, него како ми желимо, томе служи статистика. Учи нас шта треба да урадимо.

Пратимо и статистику кривичних дјела. Није то ништа ново, да нема оних рђавих како би знали добре људе. Има их наравно и у Бијељини. Али некад и у лошем има нешто доброг - ево примјера: једна озбиљна пљачка (коју би ми сада вјероватно квалификовали као разбојништво – јер не може то без силе и пријетње) која се десила још 1446. године, дакле прије тачно 576 година забиљежена је на латинском језику у документу који се чува у Дубровачком архиву у збирци *Lamenta de foris*. Ово „Ламенте“ нас упућује на жалбе, јер ламентирање и до данас није ништа друго него жалопојка, а она гласи: „Богиша Богмиловић пред господином Алојзом, кнезом дубровачким, подноси тужбу против Вучића Прибишевића и Вучића Угриновића и Радића Гучића и осталих људи илочног бана Осварта; изјављујући да су га они опљачкали у Биелини и одузели му: у роби, дукатима, сребру и сунку — 435 дуката и два коња са оружјем и његову одјећу и један сребрени послужавник.“

Не знамо шта је био исход тужбе овог човјека у чијем имену и презимену је Бог зван два пута, ни шта је било са дукатима и сребрним послужавником, да ли су враћени (да су закопани, онолики трактори би их до сада откопали) ни да ли је остао у царевом новом руку кад су му одузели одјећу, само знамо да је овај податак највећа драгоценост након свега тога, јер је послужио да се поуздано утврди прво помињање Бијељине која се тада звала Бјелина. Име се промијенило, а да никад није поуздано утврђено ни како је настало. Неки тврде да је то због чистог простора, равнице - бјелине, неки опет да је било доста бијелих бреза, док неки заговарају да је то од бијелих ријечних спрдова. Углавном, Бијељина није више бјелина ни чистина, густо је насељена и изграђена као град посебно након посљедњих ратних сукоба на просторима бивше Југославије, кад су многи доселили са подручја Сарајевско-романијске регије, након потписивања мира у Дејтону и раграничења Републике Српске и Федерације БиХ. Већи дио тадашњег Илијаша преселио се у Бијељину.

На званичном грбу града Бијељине су хералдички представљене двије најпознатије историјске личности из Бијељине: Кнез Иво од Семберије и Филип Вишњић. Кнез Иво (Иван Кнежевић 1760. Попови код Бијељине - Шабац 1840) је био врховни кнез за свих 12 села тадашње Бијељинске нахије. Откупљивао је српско робље од Турака, зато га народ и данас воли и поштује. Године 1806. стао је на чело устаника у Семберији придруживши се Карађорђу, а након слома устанка прешао је у Србију.

Филип Вишњић био је слијепи народни гуслар и изванредан епски пјесник. Многе јуначке пјесме за које се мисли да су народне, дугујемо њему а нарочито се истиче „Почетак буне против дахија“. Након што је у осмој години прележао велике богиње, остао је слијеп. Осим видних ожиљака након тако тешке болести, на његовом лицу распознавала се дубока бразготина што је посљедица насилништва Турака, који су му побили готово цијелу породицу. Имао је тежак живот, слијеп, али необично надарен, лутао је овим крајевима са

РИЈЕЧ ПРИРЕЂИВАЧА

својим гулама, тумарајући тако отварајући очи људима и дајући им наду пјевајући поробљеном народу о јунаштву, етносу и поносу. Спашавао је главу преласком у Србију.

Плодна Семберија смјестила се између Дрине и Саве омеђена Мајевицом са западне стране. Име јој је, највјероватније, угарског поријекла, од *szembe* – што би значило преко пута.

Нисам заборавио оне тракторе. Копкало ме је колико их има и прилично сам се изненадио. Према подацима Министарства унутрашњих послова Републике Српске о регистрованим возилима, у 2021. години највише трактора регистровано је у Приједору (625), затим слиједе Србац (401), Бијељина (388) и Бања Лука (350). Могао сам се заклети да их је у Бијељини највише и погријешо бих. Мора да су сви изашли на улице тога дана кад ми се журило.

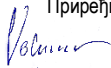
Да, не може ту народ бити гладан – у праву је Весо. Довољно је погледати прикупљене податке за подручје града Бијељина. Укупан број газдинстава регистрованих у Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде РС је 6 085. Укупна површина обрадивог земљишта је 35 361 хектар, а под коришћењем је 28 922 хектара. У структури највише је ораница, али има и подручја под шумом, воћем, винограда. Ливада, па чак и трстика. Укупан број говеда јесте 38 992 грла, број оваца 23 364 и број свиња 113 299 грла. То су наравно регистровани узгајивачи, тако да је стварни број далеко већи. Ситуација се наравно мијења свакодневно. Не треба заборавити да се и земљиште, иначе врло плодно, и побољшавало мелиоризацијом, а промјене у окрупњавању парцела и рационализацији пољопривредне производње вршене су и путем комасације. У климатски повољним условима и коришћењем система плодореда могуће су и двије жетве годишње.

У Заводу увелико припремамо пољопривредни попис.

Бијељина јесте данас богат град. Близина Републике Србије и саобраћајне везе учиниле су да се трговина изузетно развије, као и производња и услуге. Нови становници донијели су не само нову енергију, него и нова знања и искуства. Бијељина се шири, гради и урбанизује. Већ је постала озбиљан регионални центар. Притом не треба заборавити два туристичка бисера: Бању Дворови и велико етно-село Станишићи. Много је разлога да посјетите Бијељину, а ако је трактор на путу, то је само знак рада и благостања.

Не носимо кљове, око врата, сада умјесто трофеја овако модерни носимо бриге. Имамо календаре. Ми у статистици поштујемо строги календар публикаовања. Једна од наших публикација је „Жене и мушкарци у Републици Српској“. Најновији подаци о половима говоре да у многим сегментима предњаче жене. Долази доба Луне. Мјесец је увијек ту, да обасја Семберију, Бјелином.

Бања Лука, децембар 2022.

Приређивач

Велимир Савић

Предговор	3
Ријеч приређивача	4
Општи подаци	8
Географски и метеоролошки подаци	9
Регистар пословних субјеката	16
Становништво	18
Плате	22
Тржиште рада	24
Бруто домаћи производ	28
Инвестиције	32
Структурне пословне статистике	35
Цијене	40
Пољопривреда	43
Шумарство	48
Животна средина	52
Индустрија	55
Енергетика	59
Грађевинарство	63
Спољна трговина	65
Дистрибутивна трговина	68
Туризам	70
Саобраћај и везе	73
Образовање	78
Култура и умјетност	86
Здравље	89
Здравствено, пензијско и инвалидско осигурање	92
Социјална заштита	94
Истраживање и развој	100
Криминалитет	105
Водич за кориснике	109
Знакови и скраћенице	111
Подручја дјелатности	112
Мала школа статистике	113

ОПШТИ ПОДАЦИ

Република Српска је проглашена 9. јануара 1992. године, а као државни ентитет Босне и Херцеговине верификована је Дејтонским мировним споразумом и потписивањем мира у Паризу, 14. децембра 1995. године. Република Српска је данас парламентарна република са ограниченим међународним субјективитетом. Највећи град Републике Српске је Бања Лука која представља административни, привредни и културни центар Републике Српске.

НАЗИВ	Република Српска
амблем	
СИМБОЛИ	
застава	
СЛУЖБЕНИ ЈЕЗИЦИ	језик српског народа, језик бошњачког народа, језик хрватског народа.
СЛУЖБЕНА ПИСМА	ћирилица, латиница.
СТАНОВНИШТВО, 2021. (процјена средином године)	1 128 309
ПОВРШИНА¹⁾	24 641 km ²
општине	54
градови	Бања Лука, Бијељина, Градишка, Дервента, Добој, Зворник, Источно Сарајево, Лакташи, Приједор, Требиње.
ТЕРИТОРИЈАЛНО УРЕЂЕЊЕ²⁾	
МОНЕТА	конвертибилна марка (KM)
Међународна банкарска шифра (ISO code)	BAM

¹⁾ Привремени податак о површини Републике Српске који не укључује дио Брчко дистрикта.

Извор: Републичка управа за геодетске и имовинско-правне послове

²⁾ Усвајањем Закона о Граду Лакташи и Закона о измјени и допунама Закона о територијалној организацији Републике Српске („Службени гласник Републике Српске”, бр. 37/22) извршене су промјене у територијалној организацији Републике Српске, тако да од 6. маја 2022. године територију Републике Српске чине 54 општине и десет градова.

ГЕОГРАФСКИ И МЕТЕОРОЛОШКИ ПОДАЦИ

„Кад год кажете да немате времена, заправо кажете да сте се изгубили у времену које вам је дато.“

Географски положај Републике Српске

Територија Републике Српске налази се између 42°33' и 45°17' сјеверне географске ширине и 16°12' и 19°38' источне географске дужине по Гриничу, односно захвата сјеверни и источни дио геопростора Босне и Херцеговине. Република Српска има површину од 24 641 km².

Република Српска спада у групу континенталних простора – нема излаз на море и смјештена је на контакту двију великих природно-географских и друштвено-економских регионалних цјелина – панонске и медитеранске.

Према територијалној организацији територију Републике Српске чини десет градова: Бања Лука, Бијељина, Градишка, Дервента, Добој, Зворник, Источно Сарајево, Лакташи, Приједор и Требиње, као и 54 општине. Док остали наведени градови у свом саставу немају општине, Град Источно Сарајево обухвата подручја општина: Источна Илиџа, Источно Ново Сарајево, Источни Стари Град, Пале, Соколац и Трново. Град Бања Лука је највећи град Републике Српске и представља административни, привредни и културни центар Републике Српске.

Републику Српску пресијецају виталне комуникационе везе

У саобраћајно-географском смислу положај Републике Српске је од посебног значаја. То се првенствено односи на меридијански правац који ријечним долинама Босне и Неретве, пресијецајући динарски планински комплекс, повезује средњоевропску и медитеранску макрорегију. Ништа мањег значаја није ни упоредни правац који повезује Републику Српску са централнобалканским и западноевропским простором. Значајан је и излаз Републике Српске на ријеку Саву којом се веже на европску ријечну саобраћајницу Рајна – Мајна – Дунав.

Природна обиљежја Републике Српске

Сложена и занимљива природна обиљежја Републике Српске су резултат припадности различитим природно-географским цјелинама и њиховој геоморфолошкој еволуцији.

У сјеверном перипанонском дијелу брежуљкасти терени, изграђени од кенозојских наслага, постепено се спуштају у равничарске просторе са алувијалним заравнима и ријечним терасама што уједно чини и најплоднији дио Републике Српске. На том простору издиже се само неколико усамљених планина – Козара, Просара, Мотајица, Вучијак, Озрен и Требовац, те крајњи сјевероисточни огранци Мајевице.

ГЕОГРАФСКИ И МЕТЕОРОЛОШКИ ПОДАЦИ

Према југу, равничарски простор преко брежуљкастог терена прелази у планинско подручје које заузима и највећи дио површине Републике Српске. Највиши планински врх на територији Републике Српске је Маглић, који се налази на 2 386 m надморске висине на истоименој планини.

Најдуже ријеке Републике Српске су Дрина (308,5 km), Сава (204,8 km) и Врбас (131,9 km) које припадају црноморском ријечном сливу. Све мање ријеке у Републици Српској, осим оних на подручју Источне Херцеговине, припадају дринском и савском ријечном сливу. Све воде јужно од планинског превоја Чемерно, на подручју Источне Херцеговине, припадају јадранском ријечном сливу.

1. Географске координате крајњих тачака

	Сјеверна географска ширина	Источна географска дужина ¹⁾	Насељено мјесто
Сјевер	45° 16' 36"	16° 56' 08"	Доња Градина - општина Козарска Дубица
Југ	42° 33' 18"	18° 26' 45"	Подштировник - град Требиње
Исток	44° 02' 59"	19° 37' 44"	Жлијебац - општина Братунац
Запад	44° 56' 52"	16° 12' 18"	Средњи Бушевић - општина Крупа на Уни

¹⁾ По Гриничу

2. Највише планине и планински врхови

Планина	Врх	Надморска висина, m
Маглић	Маглић	2 386
Волујак	Волујак	2 336
Лелија	Велика Лелија	2 032
Зеленгора	Брегоч	2 014
Клековача	Клековача	1 961
Црвањ	Зимомор	1 920
Јахорина	Огорјелица	1 916
Виторог	Велики Виторог	1 906
Требова планина	Велика Кошута	1 872
Бјеласница (Гатачка)	Бјеласница	1 867
Снијежница (Тјентиште)	Снијежница	1 787
Баба	Ћед	1 735
Вучево (Површ)	Живањ	1 696
Вучево	Жрвањ	1 696
Романија	Велики Лупоглав	1 652
Требевић	Требевић	1 629
Јавор	Велики Жеп	1 537

Извор: Природно-математички факултет, Бања Лука, Катедра за физичку географију

ГЕОГРАФСКИ И МЕТЕОРОЛОШКИ ПОДАЦИ

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Јахорина је планина на подручју општина Пале и Трново, Република Српска, БиХ, која припада Динарском планинском систему. Највиши врх је Огорјелица са 1 916 m надморске висине. Љети је прекривена густом зеленом травом, а зими и до 3 m високим снијегом. Јахорина се простира од 43°39' до 43°47' сјеверне географске ширине и од 18°31' до 18°43' источне географске дужине.

Изванредна конфигурација терена, обиље врло квалитетног снијега, погодна клима, 20 km стаза за алпске дисциплине као и благе падине (Рајска долина) уврстиле су ову планину међу најљепше и најпознатије ски-центре. Просјечан број дана са сњежним покривачем на Јахорини је 175, и то од октобра до краја маја.

Десетогодишњи просјек висине сњежног покривача у фебруару износи 106 cm.

На XIV Зимским олимпијским играма у Сарајеву, на Јахорини су одржане алпске дисциплине за жене.

3. Најдуже ријеке (дужина тока)

Ријека	УКУПНО	km
		у Републици Српској
Дрина	341,0	308,5
Сава	945,0	204,8
Врбас	249,9	131,9
Босна	279,4	98,0
Врбања	95,4	95,4
Уна	212,5	91,8
Сана	157,7	85,0
Укрина	80,9	80,9

Извор: Јавна установа „Воде Српске“, Бијељина

ГЕОГРАФСКИ И МЕТЕОРОЛОШКИ ПОДАЦИ

4. Највећа језера и рибањаци

	Површина, km ²	Надморска висина, m	Највећа дубина, m	Запремина воде, мил. m ³
ВЈЕШТАЧКА ЈЕЗЕРА				
Билећко (на Требишњици)	27,064	400	104,0	1 280,0
Перућачко (на Дрини)	12,401	290	70,0	355,0
Зворничко (на Дрини)	8,876	140	28,0	89,0
Вишеградско (на Дрини)	8,900	336	78,0	161,0
Бочац (на Врбасу)	2,330	282	62,0	52,7
ПРИРОДНА ЈЕЗЕРА				
Штиринско (на Зеленгори)	0,129	1 672	4,5	0,255
Котланичко (на Зеленгори)	0,044	1 528	10,0	0,250
Улошко (на Црвњу)	0,043	1 058	14,0	0,255
Доње Баре (на Зеленгори)	0,021	1 475	4,5	0,057
Орловачко (на Зеленгори)	0,021	1 438	5,0	0,054
РИБЊАЦИ				
Санитчани (на Гомјеници)	11,179	143	4,0	...
Бардача (на Матури)	4,800	90	2,2	...
Прњавор (на Вијаки)	6,664	134	3,5	...
Сјековац (на Укрини)	3,980	85	3,0	...

Извор: Јавна установа „Воде Српске“, Бијељина

Природни потенцијали су свакако један од кључних фактора у садашњем и будућем развоју Републике Српске и њеном економско-географском обликовању. У том смислу у најважније природне потенцијале спадају пољопривредно земљиште, шумски комплекси, хидро-климатски услови и рудни и минерални ресурси.

Климатске карактеристике

Различити климатски утицаји који дјелују на простору Републике Српске, резултат су природних фактора и законитости опште циркулације ваздушних маса овог простора. Према томе, на територији Републике Српске могу се издвојити три климатска типа, и то:

1. Сјеверни перипанонски простор, има умјерено континенталну климу. Одликује се са умјерено хладним зимама и топлим лјетима. Вриједности средње годишње температуре ваздуха овог климатског типа крећу се од 12°C до 19°C.

ГЕОГРАФСКИ И МЕТЕОРОЛОШКИ ПОДАЦИ

2. Планинска и планинско-котлинска клима, захвата највећи дио Републике Српске. Планински масиви имају кратка и свјежа лjeta и хладне и сњеговите зиме, гдје се високи сњежни покривач дуго задржава. Средња годишња температура ваздуха је између 5°C и 7°C. Брежуљкаста подручја, те котлине и долине имају нешто блажу климу. Простори који имају обиљежја планинско–котлинске климе, имају средњу годишњу температуру ваздуха око 10°C. Зиме су умјерено хладне са снјегом, са честим температурним инверзијама и маглама, док су лjeta умјерено топла.

3. Измијењена варијанта медитеранско-јадранске климе

Јужни дио Републике Српске односно простор ниске Херцеговине има измијењену варијанту јадранске климе. Овај простор се назива Хумине, за разлику од простора Рудина који захвата више планинске дијелове херцеговачког крша кога, у климатском погледу, карактерише прелазна варијанта између климе Хумина и планинске климе. Средња годишња температура ваздуха је између 14°C и 14,7°C. У овом климатском простору смјештен је најтоплији град Републике Српске – Требиње.

5. Годишње вриједности важнијих метеоролошких параметара и средња мјесечна температура ваздуха, 2021.

Мјесто	Средња годишња температура ваздуха, °C	Облачност, десетине	Влажност, %	Инсолација, час
Бања Лука	12,8	5,4	70	2 289,2
Бијељина	12,7	5,8	77	2 062,6
Билећа	13,0	4,5	66	2 485,5
Вишеград	11,7	6,5	67	...
Градишка	12,2	5,3	76	...
Добој	12,5	6,5	72	1 924,2
Калиновик	7,9	5,7	70	...
Мркоњић Град	10,4	5,5	71	1 747,7
Нови Град	11,8	6,0	68	...
Приједор	12,2	5,4	75	1 977,2
Рибник	11,0	5,6	70	...
Рудо	11,0	6,2	71	...
Соколац	8,1	5,8	72	2 086,5
Србац	11,8	5,8	70	...
Сребреница	10,1	5,9	80	1 489,1
Требиње	14,9	4,2	66	...
Фоча	11,1	6,0	79	...
Хан Пијесак	7,3	5,8	86	1 878,0
Чемерно	7,0	5,6	76	1 968,7
Шипово	10,0	5,8	77	...

Извор: Републички хидрометеоролошки завод

ГЕОГРАФСКИ И МЕТЕОРОЛОШКИ ПОДАЦИ

Земљотреси у Републици Српској

6. Земљотреси

Мјесто (локација)	Датум	Хипоцентрално вријеме ²⁾	Географска ширина	Географска дужина	Магнитуда ³⁾	Интензитет ⁴⁾
Бочац	20.02.1996.	14:12:13	44,50	17,23	4,7	6-7
Теслић	26.02.1998.	12:09:20	44,72	17,71	4,1	5-6
Источни Дрвар	15.04.1998.	23:30:47	44,37	16,63	4,1	5-6
Требиње	22.07.2001.	20:08:16	42,79	18,18	4,6	6-7
Котор Варош	29.03.2002.	16:04:01	44,60	17,39	4,0	5-6
Милићи	14.12.2003.	10:09:29	44,08	19,09	5,1	6-7
Невесинје	21.09.2004.	04:46:09	43,18	18,13	4,2	5-6
Берковићи	27.09.2005.	00:25:34	43,22	18,15	5,1	6-7
Невесинје	17.06.2006.	20:01:10	43,39	18,09	4,3	6
Невесинје	17.06.2006.	20:09:26	43,36	18,15	4,2	5-6
Требиње	14.11.2008.	13:26:05	42,56	18,60	4,7	6-7
Пале	31.03.2009.	01:46:03	43,84	18,54	4,1	5-6
Волујак	25.01.2013.	18:52:26	43,26	18,70	4,1	6
Волујак	03.02.2013.	12:01:00	43,22	18,67	4,1	6
Регион Поткозарја	28.01.2014.	00:03:32	44,99	17,13	4,2	6
Регион Гацка	04.05.2014.	23:29:53	44,52	17,56	3,9	5-6
Регион Гацка	30.09.2014.	15:12:43	43,06	18,40	4,0	5-6
Јахорина	12.04.2015.	00:05:32	43,75	18,56	4,2	6
Масловаре	28.04.2015.	16:16:50	44,52	17,56	4,0	5-6
Слатина (рег. Бање Луке)	03.11.2016.	15:04:04	44,80	17,30	3,9	5-6
Регион Билеће	09.11.2016.	15:58:44	42,93	18,47	4,1	5-6
Фоча	02.03.2017.	06:36:23	43,40	18,97	3,6	5
Љубиње	12.01.2018.	02:20:35	43,03	18,05	3,7	5
Невесинје	26.11.2019.	09:19:26	43,20	18,01	5,5	7-8
Невесинје	26.11.2019.	09:40:20	43,15	18,19	3,4	5
Невесинје	26.11.2019.	11:58:26	43,12	18,09	3,4	5
Невесинје	26.11.2019.	16:30:43	43,20	18,10	3,4	5
Невесинје	01.01.2020.	10:07:08	43,20	18,01	3,6	5
Требиње	16.04.2020.	06:13:18	42,64	18,24	3,6	5
Бања Лука	08.08.2021.	21:10:23	44,86	17,26	3,6	5

²⁾ Вријеме потреса је дато по UTC времену (универзално вријеме)

³⁾ Магнитуда потреса је изражена у јединицама Рихтерове скале

⁴⁾ Интензитет потреса у епицентралној зони одређен је према Меркали-Канкани-Зибегровој (Merkalli-Cancani-Sieberg) скали (°MCS).

Извор: Републички хидрометеоролошки завод

ГЕОГРАФСКИ И МЕТЕОРОЛОШКИ ПОДАЦИ

Земљотрес настаје услед помјерања тектонских плоча, кретања Земљине коре или појаве удара, а посљедица је подрхтавање Земљине коре због ослобађања велике енергије.

Подручје Балкана је под утицајем великих плоча литосфере у Евроазији и Африци, као и мањих сегмената попут Арабијске плоче и Јадранске микро-плоче. Насупрот распрострањеном увјерењу да су земљотреси ријетке појаве, они се дешавају врло често, али њихов највећи број је слабог интензитета и јавља се на релативно малим површинама копнених простора или океанског дна.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Глобално загријавање је антропогена климатска промјена и феномен дуготрајног постепеног повећања просјечне температуре ваздуха на Земљи узрокован људским дјелатностима. Феномен брже мијења климу од свих познатих претходних климатских промјена у историји планете. Главни узрок је емисија гасова стаклене баште, већином угљен-диоксида (CO_2) и метана, који настају сагоревањем фосилних горива у енергетске сврхе.

Остали извори емисије су: пољопривреда, производња челика и цемента те крчење шума.

Порасту температуре доприноси и губитак сњежног покривача који одбија сунчеву светлост и емисија угљен-диоксида из шума погођених сушама. Све то убрзава процес затопљења. Већ су примјетне многе посљедице садашњег нивоа загријавања, који је отприлике $1,2^\circ\text{C}$.

Међувладин панел о климатским промјенама (МПКП) предвиђа веће посљедице када тај број пређе $1,5^\circ\text{C}$. Додатно загријавање повећава ризик од прекорачења климатских прекретница, од којих је једна отапање Гренландске ледене плоче.

Рјешење проблема обухвата предузимање одређених мјера којима би се ограничила количина загријавања те прилагодило садашњим и предстојећим климатским промјенама.

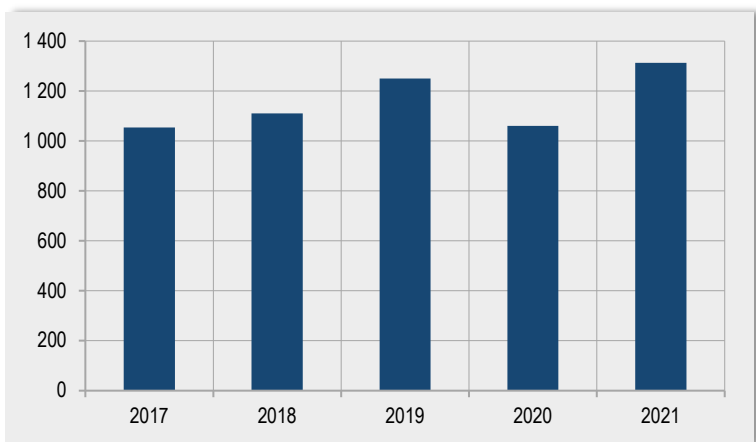
Даље загријавање се може ублажити смањењем емисије стакленичких гасова и њиховим уклањањем из атмосфере. Биће потребно прећи с угља на енергију вјетра и сунца те повећати енергетску дјелотворност. Емисије ће се додатно смањити преласком на електрична возила и топлотне пумпе. Предупређивање крчења шума и пошумљавање могу да помогну апсорпцији CO_2 .

РЕГИСТАР ПОСЛОВНИХ СУБЈЕКАТА

„Све компликоване ствари су једноставне онима који их знају направити.“

Подаци о пословним субјектима са сједиштем на територији Републике Српске добијени су из Регистра пословних субјеката. Поступак уписа и разврставања пословних субјеката према дјелатностима у Регистар пословних субјеката је од 1.12.2013. године у надлежности Агенције за посредничке, информатичке и финансијске услуге. У Регистар пословних субјеката не уписују се физичка лица која обављају предузетничку дјелатност.

У 2021. години основано је 1 313 пословних субјеката, што је за 23,9% више у односу на претходну годину.

Графикон 1. Број основаних пословних субјеката

Извор: Агенција за посредничке, информатичке и финансијске услуге

Укупан број пословних субјеката из три подручја класификације дјелатности обухвата више од половине укупно регистрованих пословних субјеката разврстаних према претежној дјелатности: (G) *Трговина на велико и на мало; поправка моторних возила и мотоцикала* (27,2%), (S) *Остале услужне дјелатности* (18,1%) и (C) *Прерађивачка индустрија* (12,9%).

РЕГИСТАР ПОСЛОВНИХ СУБЈЕКАТА

1. Број пословних субјеката по подручјима КД, стање 31. децембар

Подручја КД	2017	2018	2019	2020	2021
УКУПНО	31 286	32 376	33 447	34 467	35 778
A	1 144	1 180	1 205	1 245	1 264
B	185	192	197	212	225
C	4 187	4 324	4 427	4 521	4 618
D	200	209	226	243	267
E	248	261	269	276	284
F	1 696	1 757	1 805	1 875	1 969
G	9 029	9 227	9 389	9 555	9 746
H	1 461	1 499	1 517	1 559	1 606
I	425	451	470	486	520
J	644	694	754	799	881
K	196	200	202	210	218
L	192	212	233	248	288
M	1 570	1 687	1 832	1 941	2 083
N	423	470	541	611	767
O	349	351	358	361	367
P	636	650	668	678	698
Q	789	839	889	932	981
R	2 318	2 363	2 419	2 462	2 527
S	5 591	5 807	6 043	6 249	6 465
T	2	2	2	2	2
U	1	1	1	2	2

Извор: Агенција за посредничке, информатичке и финансијске услуге

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

У посматраном периоду од пет година (2017 – 2021), највише пословних субјеката основано је у 2021. години.

СТАНОВНИШТВО

„Ма колико мислили да сте посебни ви сте ипак дио статистике.”

Живорођена дјеца

Укупан број живорођених у 2021. години у односу на претходну годину већи је за 1,2%. Просјечна старост мајке при рођењу првог дјетета у Републици Српској је 28,2 године, те је у односу на прошлу годину повећана за 0,3 године. Просјечна старост мајке при рођењу првог дјетета у ЕУ (према последњем расположивом податку Еуростата за 2020. годину) била је 31,0 годину. Подаци указују на тенденцију да жене одлажу рађање дјеце и да старосна граница приликом рађања дјеце расте. Укупна просјечна старост мајке у Републици Српској била је 29,3 године у 2021. години.

У последњем периоду, када су у питању живорођена дјеца, посматрајући просјек од пет година, у браку се рађа око 83% дјеце.

1. Живорођени у Републици Српској

	2017	2018	2019	2020	2021
СВЕГА	9 339	9 568	9 274	9 161	9 274
Мушки	4 886	5 001	4 907	4 792	4 754
Женски	4 453	4 567	4 367	4 369	4 520

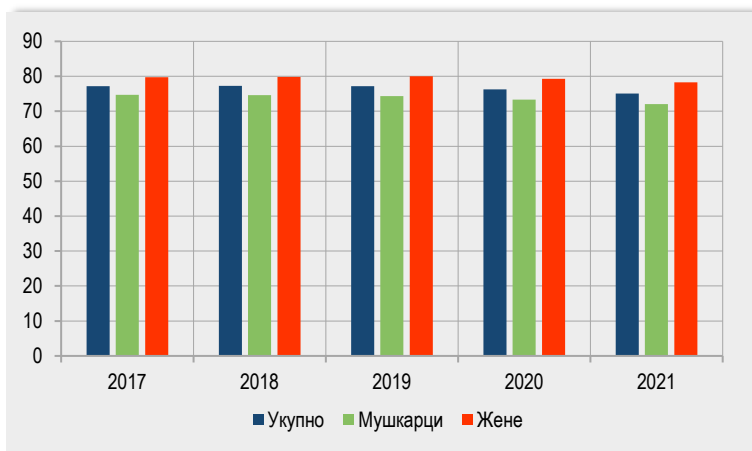
Очекивано трајање живота

Очекивано трајање живота у Републици Српској при рођењу смањено је за 2,66 година за мушкарце и 1,47 година за жене између 2017. и 2021. године. У 2021. години очекивано трајање живота за жене је износило 78,24, док је за мушкарце било 72,02 године.

2. Очекивано трајање живота у Републици Српској

	УКУПНО	Мушкарци	Жене
2017	77,20	74,68	79,71
2018	77,22	74,59	79,86
2019	77,15	74,34	80,00
2020	76,23	73,34	79,24
2021	75,03	72,02	78,24

СТАНОВНИШТВО

Графикон 1. Очекивано трајање живота

3. Најчешћа мушка и женска имена уписана у матичне књиге рођених

	2017	2018	2019	2020	2021
Мушка имена	Стефан Лазар Лука Никола Павле	Стефан Лазар Лука Никола Павле	Лука Лазар Стефан Никола Павле	Лука Лазар Стефан Василије Никола	Лука Лазар Стефан Василије Павле
Женска имена	Марија Софија Милица Ана Дуња	Софија Милица Марија Ана Теодора	Софија Милица Марија Ана Сара	Софија Милица Марија Ана Дуња	Милица Софија Марија Ана Дуња

СТАНОВНИШТВО

Умрли у Републици Српској

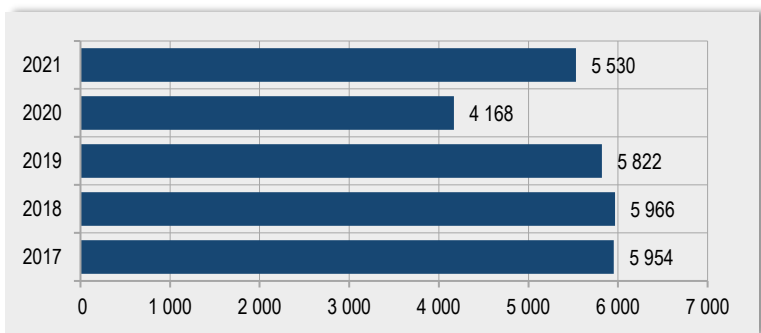
Укупан број умрлих у 2021. години у односу на претходну годину већи је за 14,6%. Просјечна старост умрлог лица у Републици Српској је 74,8 година. У просјеку, жене живе дуже од мушкараца око шест година. Око половине умрлих лица умре од болести система крвотока, а око једне петине умре од малигних тумора. На хиљаду живорођених беба, у просјеку умре око двије бебе до годину дана старости. Стопа смртности одојчади у Републици Српској у 2021. години износила је 1,8‰.

4. Умрли у Републици Српској

	2017	2018	2019	2020	2021
СВЕГА	14 663	14 763	15 081	16 582	19 002
Мушкарци	7 363	7 449	7 753	8 613	9 943
Жене	7 300	7 314	7 328	7 969	9 059

Закључени бракови

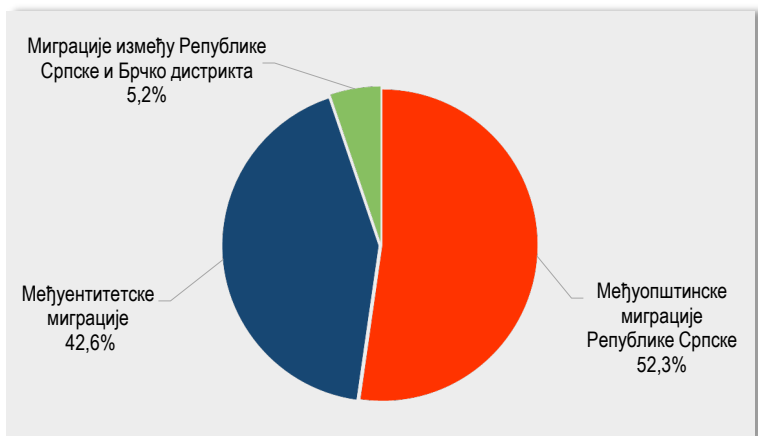
У Републици Српској се у просјеку на хиљаду становника закључује око пет нових бракова. У 2021. години број склопљених бракова већи је за 32,7% у односу на 2020. годину. Најстарији младожења у 2021. години имао је 84 године, а неvjеста 80 година, док је најмлађи младожења који је закључио брак имао 18 година, а најмлађа неvjеста 16 година. Просјечна старост неvjесте приликом закључења брака је 29,2, док први брак у просјеку жене закључују са 27,5 година. Просјечна старост мушкараца приликом закључења брака је 32,3 године, а први брак младожење у просјеку склапају са 30,4 године.

Графикон 2. Закључени бракови

Миграције у Републици Српској

Највећи број миграција у Републици Српској забиљежен је у популационој групи од 20. до 34. године, а за пресељење у овој доби се чешће одлучују жене. У старосној групи од 35 и више година, у миграцијама више учествују мушкарци.

Графикон 3. Унутрашња миграциона кретања (досељени/одсељени) у Републици Српској, 2021.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

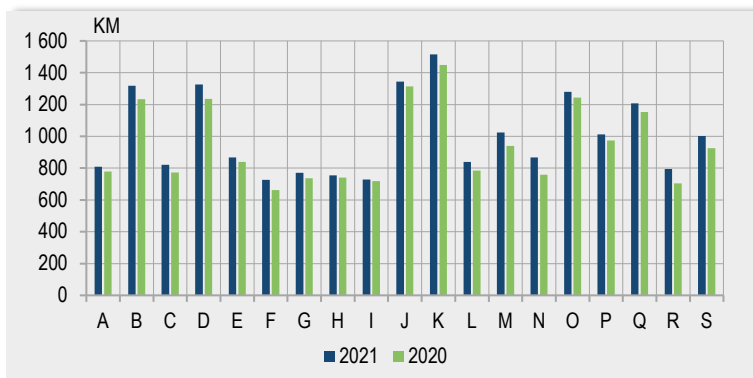
Очекивано трајање живота у Републици Српској, у периоду 1998-2021. године, порасло је за око 2,5 године. Животни вијек мушкараца продужен је за 2,2 године, а жена за готово 3 године.

ПЛАТЕ

„Ми живимо за лијепе моменте за које знамо да ће проћи.”

Просјечна плата након опорезивања (нето плата) већа у 2021. години у односу на претходну годину

Просјечна плата након опорезивања (нето плата), која је у 2021. години износила 1 004 КМ, биљежи раст у односу на 2020. годину, и то за чак 48 КМ. Номинално гледано, просјечна плата након опорезивања (нето плата) већа је за 4,9%. Раст је забиљежен у свих 19 подручја, од чега највише у подручјима (N) *Административне и помоћне услужне дјелатности* 14,3% и (R) *Умјетност, забава и рекреација* 12,8%.

Графикон 1. Просјечне плате након опорезивања (нето плате) по подручјима КД

Реални индекс просјечне плате након опорезивања (нето плате), који представља однос између номиналног индекса просјечне плате након опорезивања (нето плате) и индекса потрошачких цијена у одговарајућем периоду, такође показује повећање. У 2021. години, у односу на 2020. годину, у Републици Српској реално повећање просјечне плате након опорезивања (нето плате) износило је 3,2%.

Ситуација је слична када су у питању земље у окружењу. У Словенији просјечна нето плата реално је већа за 3,1%, у Хрватској за 2,7%, а у Србији за чак 5,4%. У Федерацији БиХ просјечна нето плата реално је већа за 2,1% док је у Црној Гори, реално гледано, дошло до смањења те је просјечна нето плата мања за 0,9% у 2021. години у односу на 2020. годину.

У посљедњих пет година просјечна нето плата повећала се за 20,8%. Запослени у подручју (К) *Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања*, гдје сваки други радник има високу или вишу стручну спрему, и даље су најбоље плаћени за свој рад. Они чине 2,1% од укупног броја запослених и у 2021. години су просјечно примаали 1 515 КМ мјесечно. Најниже просјечне мјесечне плате након опорезивања (нето плате) у 2021. години зарађивали су запослени у подручју (F) *Грађевинарство* (726 КМ), које запошљава 5,0% од укупног броја радника. У овом подручју, највећи број запослених, 44,6%, има средњу стручну спрему.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Просјечна плата након опорезивања (нето плата) у петогодишњем периоду повећала се највише у подручју (N) *Административне и помоћне услужне дјелатности* и то за 316 КМ.

1. Просјечне плате након опорезивања по подручјима КД

	2017	2018	2019	2020	2021
УКУПНО	831	857	906	956	1 004
A	725	729	751	779	808
B	1 084	1 126	1 178	1 233	1 318
C	638	675	736	772	820
D	1 083	1 152	1 205	1 235	1 326
E	696	759	791	838	867
F	548	580	630	661	726
G	589	628	696	736	770
H	630	652	688	740	755
I	562	575	645	719	729
J	1 136	1 204	1 270	1 314	1 345
K	1 321	1 369	1 409	1 449	1 515
L	623	646	768	784	839
M	896	901	922	940	1 024
N	552	581	681	759	868
O	1 098	1 126	1 167	1 244	1 280
P	833	846	898	973	1 013
Q	1 041	1 047	1 080	1 152	1 208
R	564	588	638	704	794
S	813	797	913	925	1 001

ТРЖИШТЕ РАДА

„Ако желиш да ти се испуне очекивања, не очекуј много. Ако желиш да испуниш очекивања, очекуј много.“

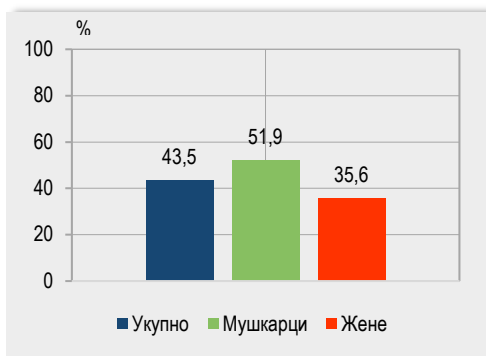
Посматрано по полу, у 2021. години стопа незапослености жена је 16,3%, док је стопа незапослености мушкараца 12,9%.

1. Стопе незапослености, 2021.

%		
УКУПНО	Мушкарци	Жене
14,3	12,9	16,3

Структура запослених према групама подручја дјелатности у 2021. години је слjedeћа: пољопривредне 17,9%, индустријске (непољопривредне) 30,4% и услужне 51,7%, а према типу запослености: запослени за плату (запосленици) 77,9%, самозапосленици 19,3% и неплаћени помажући чланови 2,8%. Према завршеној школској спреми највећи број запослених има средњу стручну спрему 65,7%.

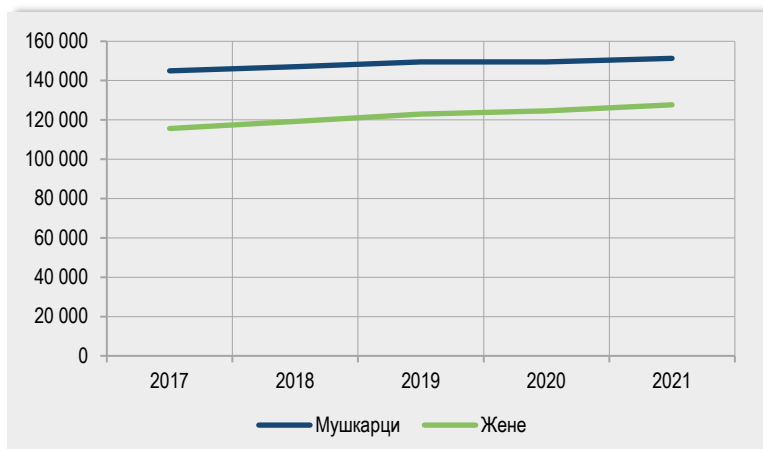
Развијене земље карактерише доминантно учешће запослених у сектору услуга, као и високо учешће категорије запослених за плату у укупној запослености.

Графикон 1. Стопе запослености, 2021.

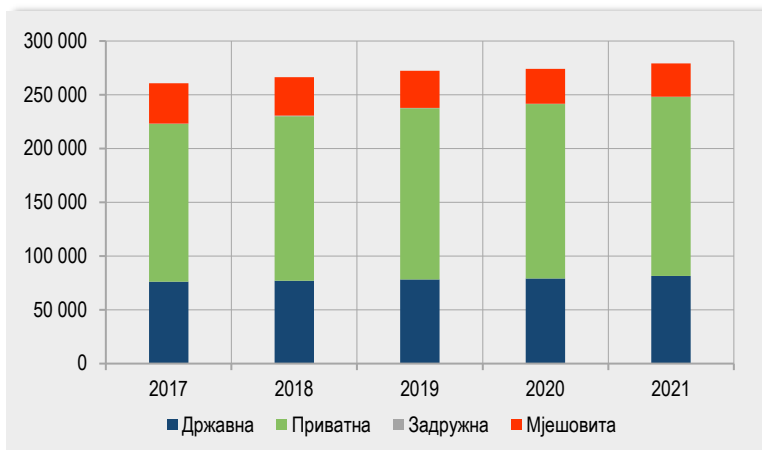
ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Стопа запослености мушког дијела популације већа је за 16,3 процентна поена у односу на стопу запослености женског дијела популације.

Графикон 2. Запослени по полу, годишњи просјек

ТРЖИШТЕ РАДА

Графикон 3. Запослени према облику својине

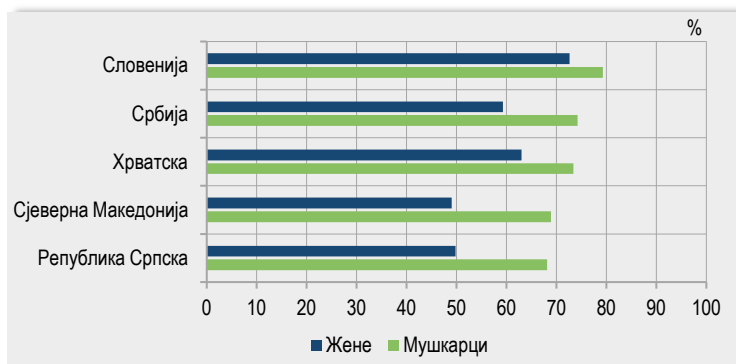
Највећи број запослених је у приватном сектору. Сваки други запослени ради у пословним субјектима који су у приватној својини, а сваки шести запослени је предузетник или ради код предузетника.

Половина запослених у Републици Српској ради у подручјима (С) *Прерађивачка индустрија*, (Г) *Трговина на велико и на мало; поправка моторних возила и мотоцикала* и (О) *Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање*. Сваки други радник има највише завршену средњу школу, а сваки четврти завршену високу или вишу.

Сваки шести запослени млађи је од 30 година, а четвртина запослених старија је од 50 година.

2. Запослени по подручјима КД, годишњи просјек

	2017	2018	2019	2020	2021
УКУПНО	260 608	266 309	272 366	274 227	279 030
A	8 482	8 530	8 468	8 473	8 704
B	5 357	5 114	5 045	4 731	4 689
C	54 434	56 436	56 738	58 013	58 816
D	8 201	8 680	8 878	8 385	8 310
E	4 956	4 902	5 040	5 026	5 210
F	11 731	12 155	12 596	13 342	13 973
G	46 172	46 571	48 192	48 247	48 818
H	11 987	12 073	12 454	12 257	12 486
I	12 879	13 341	13 742	13 523	13 125
J	5 587	5 876	6 194	6 342	7 139
K	5 505	5 614	5 788	5 831	5 855
L	529	552	636	640	564
M	7 657	7 788	7 883	7 929	8 090
N	3 134	3 310	3 405	3 320	3 445
O	24 580	24 895	25 426	25 887	26 250
P	22 691	22 830	23 073	22 996	23 343
Q	17 484	18 007	18 842	19 448	20 264
R	3 846	4 118	4 457	4 380	4 469
S	5 396	5 517	5 509	5 457	5 480

Графикон 4. Стопе запослености у земљама у окружењу (20–64 година старости), 2021.

БРУТО ДОМАЋИ ПРОИЗВОД

„Из прошлог се увијек рађа будуће, а будућност је важна, да би живјели добро и имали добру садашњост, која ће законом природе да буде прошлост.”

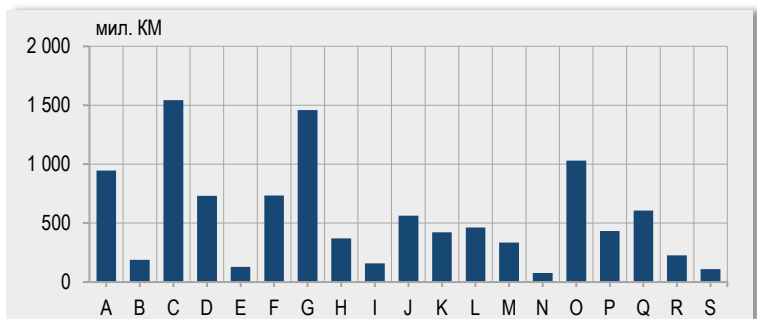
Економска активност Републике Српске, мјерена стопом реалног раста БДП, у 2021. години забиљежила је раст од 6,9%.

1. Бруто домаћи производ и бруто додата вриједност¹⁾, 2021.

	Текуће цијене, хиљ. КМ	Стопа реалног раста, %
Пољопривреда, шумарство и риболов	945 094	-9,0
Вађење руда и камена	189 748	4,8
Прерађивачка индустрија	1 542 865	11,4
Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	732 580	9,1
Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине	128 345	5,9
Грађевинарство	734 600	3,5
Трговина на велико и на мало; поправка моторних возила и мотоцикала	1 458 779	12,4
Саобраћај и складиштење	371 156	10,4
Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране; хотелијерство и угоститељство	157 951	35,5
Информације и комуникације	562 166	4,5
Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања	421 155	7,7
Пословање некретностима	463 389	-0,8
Стручне, научне и техничке дјелатности	334 305	6,6
Административне и помоћне услужне дјелатности	76 388	10,7
Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање	1 029 161	1,2
Образовање	433 619	1,9
Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада	607 680	8,0
Умјетност, забава и рекреација	226 233	9,8
Остале услужне дјелатности	108 979	6,7
FISIM (минус)	249 150	4,4
Бруто додата вриједност	10 275 043	5,7
Порези на производе минус субвенције на производе	2 226 679	12,5
Бруто домаћи производ	12 501 722	6,9

¹⁾ Обрачун Бруто домаћег производа заснован је на међународној методологији Европског система рачуна из 2010. године (*European System of Accounts - ESA 2010*).

БРУТО ДОМАЋИ ПРОИЗВОД

Графикон 1. Бруто додата вриједност, текуће цијене, 2021.

Преко 2,5 милијарде КМ бруто додате вриједности ствара се у индустријским дјелатностима

У укупном бруто домаћем производу за 2021. годину подручје (C) *Прерађивачка индустрија* учествује са 12,3%, подручје (D) *Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација* са 5,9%, подручје (B) *Вађење руда и камена* са 1,5% и подручје (E) *Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине* са 1,0%. Посматрано са становишта запослености, ова подручја имају доминантну улогу и запошљавају око четвртине укупног броја запослених.

2. Бруто домаћи производ и бруто додата вриједност, текуће цијене, структуре

	%				
	2017	2018	2019	2020	2021
Пољопривредне дјелатности (A)	8,4	8,8	8,6	9,0	7,6
Индустријске дјелатности (B,C,D,E)	19,3	20,4	19,7	19,3	20,7
Грађевинарство (F)	5,6	5,5	5,7	6,1	5,9
Услугне дјелатности (G,H,I,J,K,L,M, N,O,P,Q,R,S)	51,1	50,0	50,6	50,9	50,0
FISIM (минус)	2,0	2,1	2,0	2,1	2,0
Бруто додата вриједност	82,4	82,6	82,6	83,2	82,2
Порези на производе минус субвенције на производе	17,6	17,4	17,4	16,8	17,8
Бруто домаћи производ	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

БРУТО ДОМАЋИ ПРОИЗВОД

Прерађивачка индустрија представља једно од најзначајнијих подручја економије Републике Српске, са становишта њеног учешћа у укупној бруто додатој вриједности, учешћа у извозу, те броја запослених радника.

Економија Републике Српске по свом обиму је мала и није ни реално очекивати да се у кратком времену њена структура значајније промијени. Карактерише је доминантно учешће дјелатности које се ослањају на домаће ресурсе као што су пољопривреда, шумарство, рударство и енергетика.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Област *Производња прехранбених производа* има највеће учешће у бруто додатој вриједности подручја (С) *Прерађивачка индустрија* од 17,4%. У оквиру ове области, петина бруто додате вриједности припада производњи пекарских производа, производа од брашна и колача.

3. Бруто додата вриједност по институционалним секторима, текуће цијене, структуре

	2017	2018	2019	2020	2021
Нефинансијски сектор	55,9	56,8	57,3	57,5	59,8
Финансијски сектор	4,0	4,1	4,1	4,2	4,1
Сектор општа држава	20,2	19,5	19,2	20,7	19,8
Сектор домаћинства	21,8	21,5	21,1	19,4	18,0
Сектор непрофитних институционалних јединица које служе домаћинствима	0,6	0,6	0,7	0,7	0,7
FISIM (минус)	2,5	2,5	2,4	2,5	2,4
Бруто додата вриједност	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

БРУТО ДОМАЋИ ПРОИЗВОД

4. Бруто домаћи производ

	2017	2018	2019	2020	2021
Бруто домаћи производ, текуће цијене, хиљ. КМ	10 099 280	10 701 007	11 251 324	11 131 849	12 501 722
Бруто домаћи производ по становнику ²⁾ , КМ	8 759	9 322	9 848	9 797	11 080
Бруто домаћи производ, стопа реалног раста, %	3,1	3,9	2,5	- 2,5	6,9

²⁾ Процјена броја становника заснована на резултатима добијеним из Пописа становништва 2013.

Бруто домаћи производ по становнику, индикатор који говори о достигнутом нивоу благостања становника једне економије, у 2021. години износи 11 080 КМ и порастао је за 26,5% у односу на 2017. годину.

При расподјели бруто домаћег производа највећи дио одлази на средства за запослене

У расподјели бруто домаћег производа, оствареног у 2021. години, средства за запослене чине 44,6%, бруто оперативни вишак и мјешовити доходак 37,5%, а 17,9% се односи на нето порезе на производе и производњу.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Остала плаћања запосленим (примања разних накнада изван плате) чине 16,8% укупних средстава за запослене.

5. Доходовне компоненте бруто домаћег производа, текуће цијене

	2017	2018	2019	2020	2021
Бруто домаћи производ	10 099 280	10 701 007	11 251 324	11 131 849	12 501 722
Средства за запослене	4 502 499	4 756 193	5 009 276	5 246 808	5 581 702
Нето порези на производе и производњу	1 799 149	1 885 148	1 985 064	1 860 816	2 221 976
Бруто оперативни вишак/ Бруто мјешовити доходак	3 797 632	4 059 666	4 256 984	4 024 225	4 698 044

хиљ. КМ

ИНВЕСТИЦИЈЕ

„У доба бесмисла, заједљивости и мржње, уносити доброту, ведрину и осмијех, што је свједок свијести о љепоти и култури живљења и надмоћи над злом, двоструки је напор, али тиме је и успјех већи - јер циљ је свет.“

У Републици Српској у 2021. години, остварене инвестиције у стална средства износиле су 1 825 592 000 КМ. Најзначајније мјесто у структури остварених инвестиција, према дјелатности инвеститора, са 17,9% заузима подручје дјелатности (О) *Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање*.

Као и у претходној години, раст инвестиционе активности од 51,2% настављен је у подручју (А) *Пољопривреда, шумарство и риболов*, а значајан раст инвестиционе активности од 406,5% забиљежен је и у подручју (L) *Пословање некретнинама*.

1. Остварене инвестиције у стална средства према дјелатности инвеститора, 2021.

	Вриједност остварених инвестиција, хиљ. КМ	Структура, %
Укупно остварене инвестиције	1 825 592	100,0
Пољопривреда, шумарство и риболов	78 914	4,3
Вађење руда и камена	17 746	1,0
Прерађивачка индустрија	309 898	17,0
Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	180 322	9,9
Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине	11 303	0,6
Грађевинарство	250 622	13,7
Трговина на велико и трговина на мало, поправка моторних возила и мотоцикала	209 769	11,5
Саобраћај и складиштење	95 892	5,3
Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране; хотелијерство и угоститељство	4 743	0,3
Информације и комуникације	117 467	6,4
Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања	35 488	1,9
Пословање некретнинама	20 761	1,1
Стручне, научне и техничке дјелатности	27 154	1,5
Административне и помоћне услужне дјелатности	9 131	0,5
Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање	326 364	17,9
Образовање	24 634	1,3
Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада	69 307	3,8
Умјетност, забава и рекреација	30 080	1,7
Остале услужне активности	5 997	0,3

¹⁾ Обрачун инвестиција у стална средства заснива се на ESA 2010.

У структури инвестиционих улагања, посматрано према дјелатности инвеститора, највише су учествовала следећа подручја: (О) *Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање*, (С) *Прерађивачка индустрија* и (F) *Грађевинарство*. Са становишта намјене инвестиционих улагања у нова стална средства, највећи дио се односи на подручја: (F) *Грађевинарство*, (С) *Прерађивачка индустрија* и (D) *Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација*.

Више од 800 милиона КМ инвестирано је у грађевинске објекте и просторе

Посматрајући инвестиционе активности према техничкој структури, скоро половина укупно остварених инвестиција уложена је у грађевинске објекте и просторе. У грађевинске објекте у 2021. години највише су улагали пословни субјекти из подручја (О) *Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање* (23,7%), (F) *Грађевинарство* (22,1%) и (С) *Прерађивачка индустрија* (12,3%).

У машине, опрему и транспортна средства највише су улагали пословни субјекти из подручја (С) *Прерађивачка индустрија* (24,5%).

Када су у питању улагања у нематеријална (неолиплива) стална средства највише учествују подручја (F) *Грађевинарство* (27,3%), (О) *Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање* (16,0%), (К) *Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања* (14,9%) и (Ј) *Информације и комуникације* са (14,9%).

2. Структура остварених инвестиција у стална средства према техничкој структури

	2017	2018	2019	2020	2021
Остварене инвестиције	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Грађевински објекти и простори	49,7	54,1	54,9	56,4	48,5
Машине, опрема и транспортна средства	44,0	40,9	40,3	37,4	44,7
Остало	6,3	5,0	4,8	6,2	6,8

Инвестициона улагања у 2021. години су са 56,2% финансирана из властитих средстава, са 23,4% из финансијских кредита, са 11,6% из средстава буџета и фондова, са 3,7% из других извора, са 3,4% из удружених средстава и са 1,8% из финансијског лизинга.

ИНВЕСТИЦИЈЕ

3. Исплате за инвестиције и остварене инвестиције

хиљ. КМ

	2017	2018	2019	2020	2021
Извршене исплате за инвестиције	1 562 817	1 849 104	1 710 690	1 852 057	1 827 403
Остварене инвестиције	1 612 886	1 879 489	1 789 555	1 959 943	1 825 592

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Инвестициона улагања пословних субјеката регистрованих у подручју (О) *Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање* чине 29,5% укупно остварених инвестиција у подручју (Q) *Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада.*

СТРУКТУРНЕ ПОСЛОВНЕ СТАТИСТИКЕ

„Онај који не зна ријешити мале загонетке сигурно неће ријешити ни оне велике.”

Информације и комуникације најпродуктивније и најпрофитабилније подручје дјелатности у 2020. години

Просјечна стопа профитабилности, као мјера учешћа бруто пословног вишка у промету, у Републици Српској је 15,1%.

Према пословању у 2020. години подручје (J) *Информације и комуникације* издваја се као најуспјешније подручје дјелатности економије Републике Српске. Са 312 предузећа и 217 предузетника, те 6 508 запослених лица, има највећу продуктивност рада 79 071 КМ, као и високе трошкове рада по запосленом 26 477 КМ и високу стопу профитабилности 40,1%.

1. Показатељи успјешности нефинансијске пословне економије

	Промет по запосленом лицу	Додата вриједност по запосленом лицу (продуктивност)	Трошкови рада по запосленом	Бруто оперативни вишак по запосленом лицу
УКУПНО	110 082	30 674	15 461	16 645
Индустријске дјелатности	81 631	29 114	16 589	12 982
Грађевинарство	115 335	41 904	13 673	29 133
Трговина	211 384	28 834	13 570	16 981
Нефинансијске услужне дјелатности	64 465	31 401	15 805	18 137

Тржишни пословни субјекти (предузећа и предузетници) у подручјима индустрије запошљавају око 40,0% од укупно запослених лица, а дају и највећи допринос стварању укупне додате вриједности по факторским трошковима, 37,6%, која је укупно у 2020. години износила више од 5,8 милијарди КМ.

Трговина остварује највећи промет од свих дјелатности у Републици Српској и чини приближно половину укупног промета, али има ниску стопу профитабилности. Трећина пословних субјеката послује у сектору трговине, гдје је ангажована четвртина од укупног броја запослених.

Најмање пословних субјеката, 55 предузећа и 75 предузетника, послује у подручју (R) *Умјетност, забава и рекреација*, али ови пословни субјекти остварују значајну продуктивност рада 35 971 КМ и стопу профитабилности 32,6%.

СТРУКТУРНЕ ПОСЛОВНЕ СТАТИСТИКЕ

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Приближно 80 одсто тржишно оријентисаних пословних субјеката Републике Српске послује у услужним, а око 20 одсто у производним дјелатностима.

2. Показатељи пословања нефинансијске пословне економије, структуре

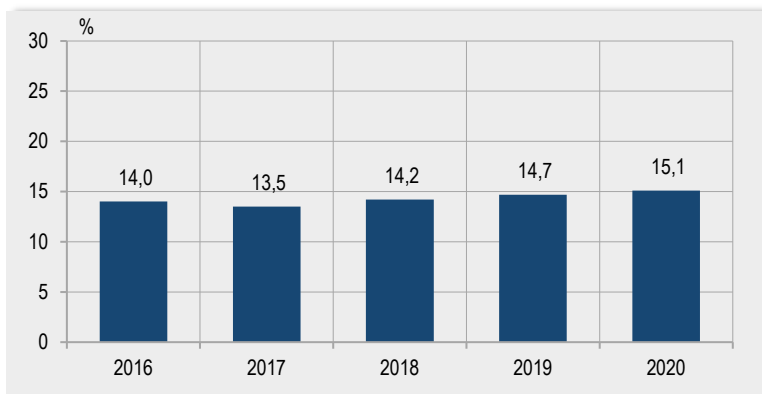
%

	Број пословних субјеката	Број запослених лица	Промет	Додата вриједност по факторским трошковима	Бруто оперативни вишак
УКУПНО	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Индустријске дјелатности	15,2	39,7	29,4	37,6	30,9
Грађевинарство	6,1	7,5	7,9	10,3	13,2
Трговина	32,1	23,8	45,7	22,4	24,3
Нефинансијске услужне дјелатности	46,6	29,0	17,0	29,7	31,6

Најплаћенији радници раде у предузећима која се баве производњом и снабдијевањем електричном енергијом, гасом, паром и климатизацијом, а најмање плаћени су запослени који раде у дјелатностима пружања смјештаја, припреме и услуживања хране; хотелијерство и угоститељство.

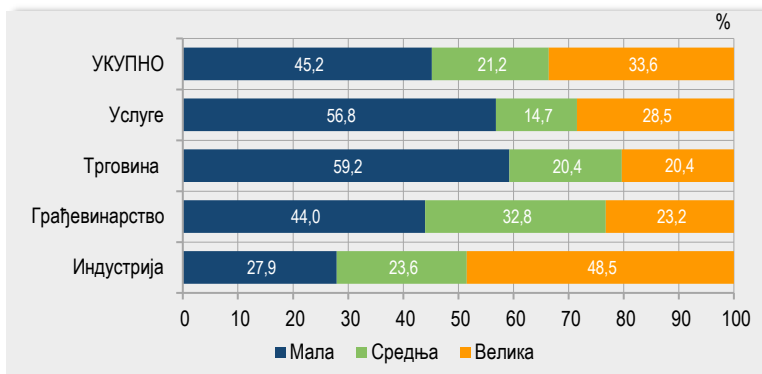
Посматрано према величини пословних субјеката, у 2020. години, највећу профитабилност остварила су велика предузећа, 16,9%, што је више за 1,8 процентних поена од просјека у Републици Српској.

СТРУКТУРНЕ ПОСЛОВНЕ СТАТИСТИКЕ

Графикон 1. Стопе профитабилности нефинансијске пословне економије Републике Српске

Такође, са 34 987 КМ додате вриједности по запосленом лицу, најпродуктивнија су велика предузећа, а најмању продуктивност остварују средњи пословни субјекти, 28 619 КМ. На нивоу Републике Српске остварена продуктивност је 30 674 КМ.

Графикон 2. Додата вриједност по факторским трошковима, према величини пословних субјеката, 2020.

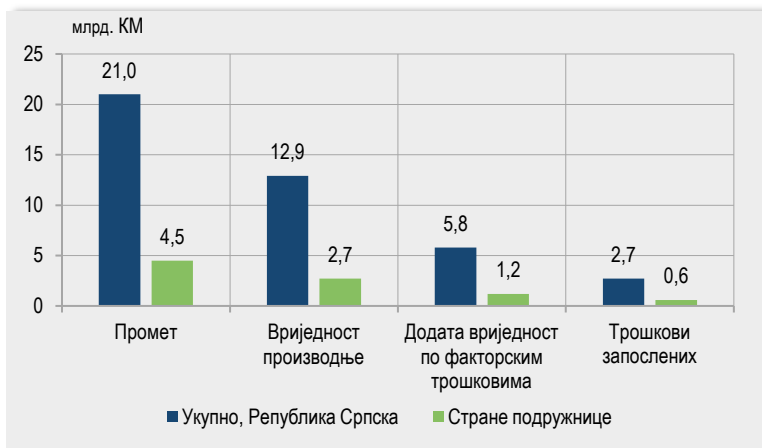
СТРУКТУРНЕ ПОСЛОВНЕ СТАТИСТИКЕ

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Од укупног броја предузећа у страном власништву која послују на територији Републике Српске, највише је у власништву Србије (28%), затим Италије (11%) и Аустрије (9%).

Страни инвеститори су највише заинтересовани за предузећа из индустријских подручја (49%), затим из подручја трговине (24%), услуга (25%) и грађевинарства (2%).

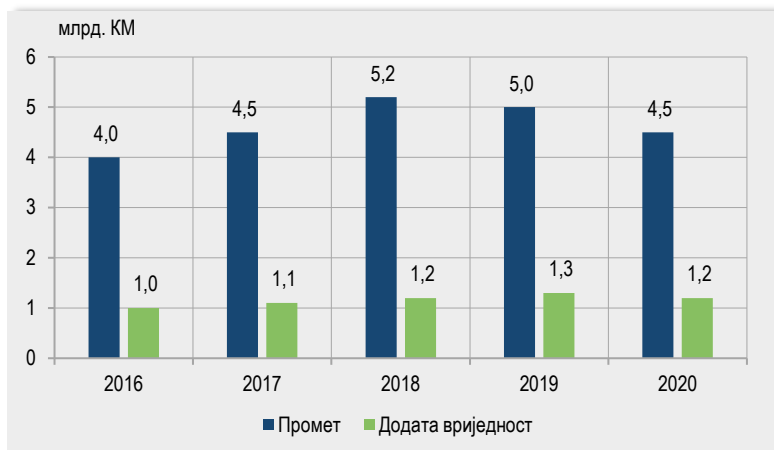
Стране подружнице, односно предузећа у већинском страном власништву, у 2020. години пословала су уз стопу профитабилности од 13,6%.

Графикон 3. Показатељи пословања страних подружница у оквиру нефинансијске пословне економије Републике Српске, 2020.

Државе чланице Европске уније имају највеће учешће у капиталу страних подружница које послују у Републици Српској, 55,9%. Ова предузећа остварују 51,1% од укупног оствареног промета страних подружница.

СТРУКТУРНЕ ПОСЛОВНЕ СТАТИСТИКЕ

Графикон 4. Показатељи пословања страних подружница Републике Српске

ЦИЈЕНЕ

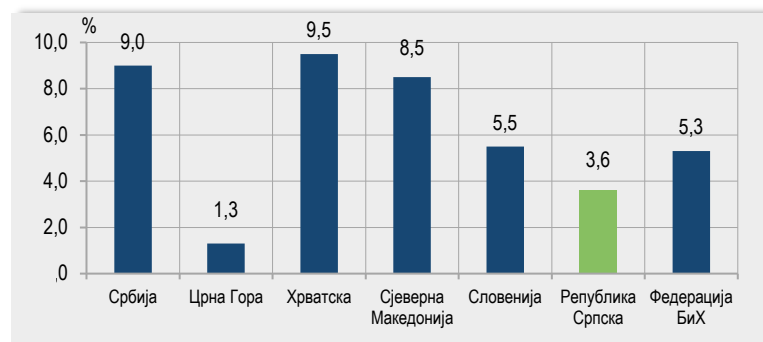
„Ако желите да учините праву ствар будите спремни и да платите одговарајућу цијену.“

Произвођачке цијене индустријских производа у 2021. години, у просјеку су забиљежиле раст од 3,6% у односу на 2020. годину.

Посматрано по подручјима индустријске производње према Класификацији дјелатности БиХ 2010, раст цијена у 2021. години у односу на 2020. годину, забиљежен је у подручјима (Е) *Снабдијевање водом, канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине* за 34,9%, (С) *Прерађивачка индустрија* за 3,8%, (D) *Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом паром и климатизација* за 2,8% и (В) *Вађење руда и камена* за 1,4%.

1. Индекси произвођачких цијена индустријских производа

Подручја КД	претходна година=100				
	2017	2018	2019	2020	2021
УКУПНО	102,0	104,9	101,2	99,9	103,6
Вађење руда и камена	107,7	103,5	101,4	100,8	101,4
Прерађивачка индустрија	100,5	107,2	101,0	99,6	103,8
Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	103,4	100,0	101,5	100,6	102,8
Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине	-	112,5	89,7	90,2	134,9

Графикон 1. Стопе цијена произвођача индустријских производа, 2021.

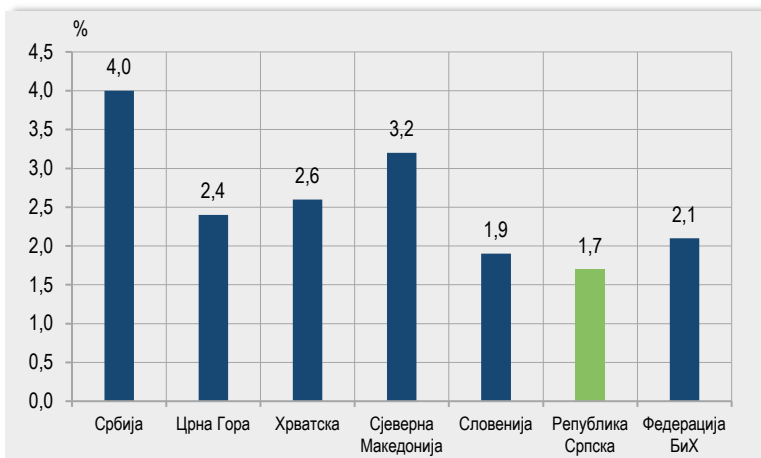
Потрошачке цијене у Републици Српској, у 2021. години у односу на 2020. годину, у просјеку су више за 1,7%.

Посматрано по главним одјељцима потрошње према намјени, највећи раст цијена у 2021. години забиљежен је у одјељку Превоз 5,9%, док је највећи пад цијена забиљежен у одјељку Одјећа и обућа 9,5%.

2. Индекси потрошачких цијена по COICOP-у

Назив	претходна година=100				
	2017	2018	2019	2020	2021
УКУПНО	100,5	101,2	100,5	98,8	101,7
Храна и безалкохолна пића	100,1	100,4	100,8	100,7	103,1
Алкохолна пића и дуван	104,9	105,8	104,5	104,5	101,6
Одјећа и обућа	88,8	87,4	88,0	90,0	90,5
Становање, вода, електрична енергија, плин и други енергенти	101,2	101,8	102,8	100,3	100,8
Намјештај, покућство и редовно одржавање куће	98,3	99,0	100,0	98,3	101,2
Здравство	102,5	102,7	101,5	100,8	100,4
Превоз	104,1	109,2	100,9	91,0	105,9
Комуникације	100,1	99,9	100,1	100,5	99,9
Рекреација и култура	100,6	101,0	101,9	102,1	100,9
Образовање	100,3	99,9	100,0	100,0	99,9
Ресторани и хотели	100,9	100,3	100,7	100,2	100,4
Остали производи и услуге	99,7	99,0	99,0	100,0	100,5

ЦИЈЕНЕ

Графикон 2. Стопе инфлације у окружењу, 2021.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

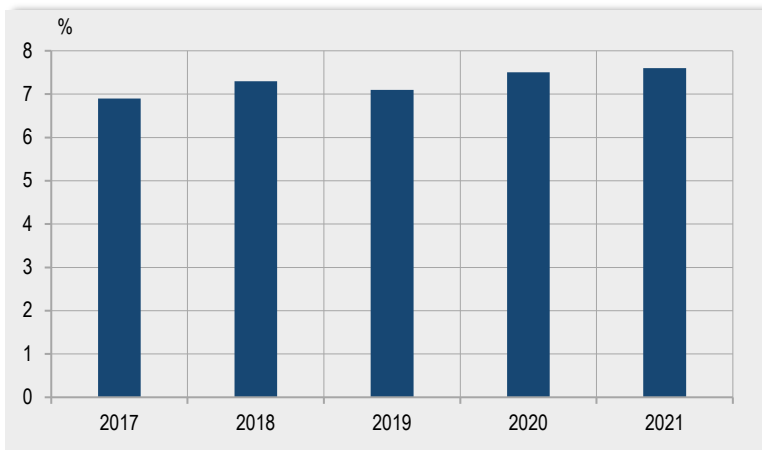
У 2021. години, раст произвођачких цијена забиљежен је у просјеку код свих земаља у окружењу.

„Ум је такав, хоће ново, јер расте са знатижељом.”

Учешће пољопривреде у формирању БДП-а 7,6%

Учешће бруто додате вриједности пољопривреде у формирању бруто домаћег производа Републике Српске у 2021. години, износи 7,6%, што је за 0,1% већа вриједност од прошлогодишњег учешћа (графикон 1).

Са учешћем од 9,9% у формирању бруто домаћег производа, агроиндустрија¹⁾ тј. производња и прерада пољопривредних производа, представља једну од најзначајнијих области економије у Републици Српској.

Графикон 1. Учешће пољопривреде у структури БДП-а

¹⁾ Подручје А област 01 и подручје С област 10, 11 и 12 по КД засноване на NACE Rev.2.

ПОЉОПРИВРЕДА

У примарној пољопривреди ангажовано је 17,9% укупно запослених

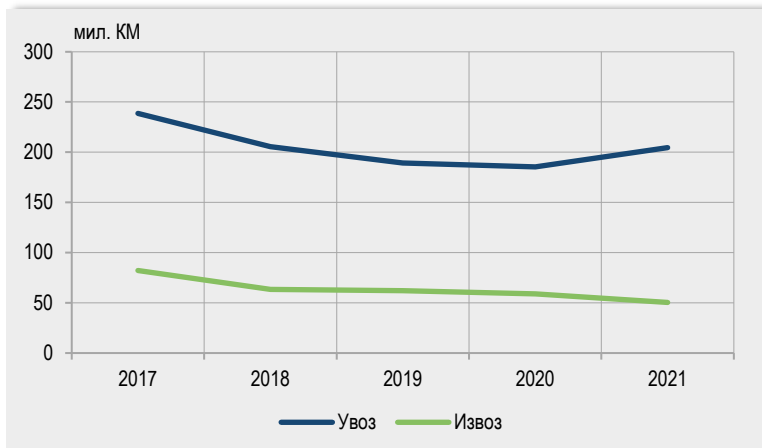
Према резултатима Анкете о радној снази у 2021. години, у Републици Српској је 76 хиљада запослених радило у пољопривреди. Број запослених у пољопривреди чини 17,9% од укупног броја запослених.

Од укупног броја запослених у пољопривреди њих 94,6% је радило пуно радно вријеме, а преосталих 5,4% запослених је радило краће од пуног радног времена. Просјечно трајање седмичног рада у пољопривреди током 2021. године износило је 40,9 часова, односно 43,0 часа код мушкараца и 37,0 часова код жена запослених у пољопривреди.

Вриједност остварене спољнотрговинске размјене пољопривредних производа износи 255 милиона КМ

Укупна спољнотрговинска размјена пољопривредних производа у 2021. години износила је 255,0 милиона КМ и већа је за 4,3% или 10,6 милиона КМ у односу на прошлу годину.

Укупан увоз пољопривредних производа у 2021. години износио је 204,6 милиона КМ и у односу на прошлогодишњу вриједност већи је за 19,2 милиона КМ или 10,3%. Истовремено, вриједност укупног извоза пољопривредних производа износила је 50,4 милиона КМ, што је мањи износ за 8,6 милиона КМ или 14,5% у односу на прошлогодишњу вриједност (графикон 2).

Графикон 2. Вриједност реализованог годишњег увоза и извоза

Учешће пољопривредних производа у укупном извозу Републике Српске реализованом током 2021. године, износи 1,1%, а у укупном увозу 3,7%. Покривеност увоза извозом износила је 24,6% и мања је за 7,2% у односу на прошлогодишњу покривеност.

Повећање цијена биљних производа за 25,1% и сточарских производа за 4,8%

Код већине биљних и сточарских производа током 2021. године забиљежене су значајно више цијене у односу на цијене из претходне године.

У групи житарица порасле су цијене већине производа, посебно цијене меркантилног кукуруза за 38,5%, јечма за 23,4% и меркантилне пшенице за 8,8%.

У групи индустријског биља евидентирано је повећање цијена свих производа, при чему је највише повећана цијена соје за 55,4%, сунцокрета за 53,6% и уљане репице за 49,9%.

Код свих производа у групи поврћа цијене су порасле у односу на 2020. годину, при чему доминира повећање цијене паприке за 49,7% и краставца за 45,2%.

ПОЉОПРИВРЕДА

Највеће повећање цијена током 2021. године забиљежено је код производа који припадају групи воћа и грожђа а које у просјеку износи 35,9%. Повећање цијена је забиљежено код свих врста воћа при чему доминира повећање цијена малине за 81,1% и јагоде за 48,5%.

У оквиру групе производа сточарства, током посматране године забиљежен је пораст цијена свих производа изузев цијене живих свиња која је смањена за 5,8% у односу на претходну годину. Највећи пораст цијена у посматраном периоду је забиљежен код цијене меда, која је порасла за 58,5% и цијене конзумних јаја, која је већа за 14,0%.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

У посматраној години забиљежено је повећање цијена већине важнијих средстава која се користе у пољопривредној производњи, при чему доминира повећање цијена ђубрива за 25,6% и сточне хране за 14,5%.

Вриједност остварене пољопривредне производње у 2021. години износила је око милијарду и 782 милиона КМ

У 2021. години вриједност укупне пољопривредне производње²⁾ износила је око милијарду и 782 милиона КМ, што је смањење од 3,5% у односу на претходну годину (графикон 3).

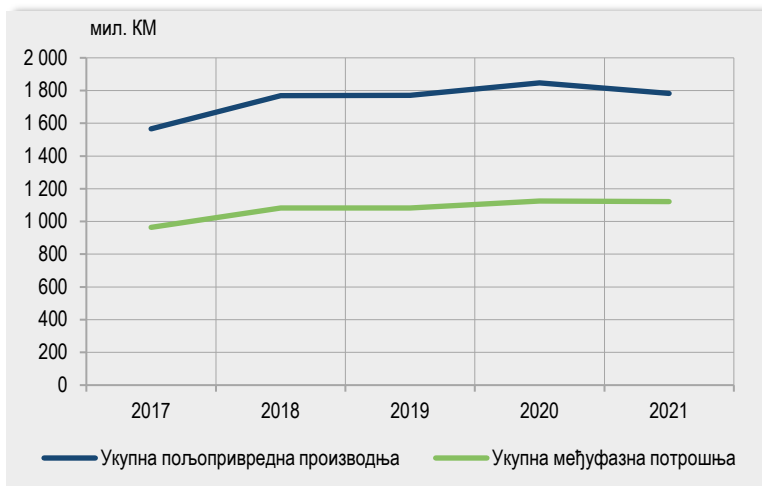
Током посматране године, учешће оутпута сточарства у укупној вриједности остварене пољопривредне производње је износило 44,1%, док је истовремено учешће оутпута биљне производње износило 54,8%.

У истом периоду вриједност укупне међуфазне потрошње пољопривреде³⁾ износила је око милијарду и 122 милиона КМ што је у односу на претходну годину смањење од 0,3%. Међуфазна потрошња у пољопривреди у 2021. години је чинила 63,0% вриједности укупне производње пољопривреде.

²⁾ Вриједност пољопривредне производње једнака је збиру вриједности биљне производње, сточарске производње, пољопривредних услуга и вриједности производње неодвојивих непољопривредних секундарних активности газдинстава.

³⁾ Међуфазна потрошња пољопривреде је вриједност утрошеног репроматеријала и услуга (инпута) у пољопривреди у обављању пољопривредне производње. Исклађује се у куповним цијенама.

ПОЉОПРИВРЕДА

Графикон 3. Вриједност укупне пољопривредне производње и међуфазне потрошње

ШУМАРСТВО

„И ловац је нечији плијен.“

Врло висока бројност и разноврсност флоре и фауне наших шума чине Републику Српску једном од ријетких европских регија чије шуме имају претежно природну структуру, припадају различитим биогеографским регионима и прилагођене су различитим природним условима. Близина Јадранског мора на југу, високе планине у средишњем дијелу те плодне равнице на сјеверу утицали су повољно на разноликошћ шумских заједница, те на значајно већи просјечни годишњи прираст у односу на окружење. Просјечни годишњи прираст дрвне масе у Републици Српској у високим шумама са природном обновом износи 8,0 m³/ha (државне шуме). Од укупне површине Републике Српске, око 50% су површине прекривене шумама, што износи око 0,75 ha по становнику. По структури шуме Републике Српске су 50% високе шуме, 27% ниске шуме и 23% чини остало шумско земљиште и голети. У државном власништву налази се око милион хектара шума и шумског земљишта док приватне шуме заузимају двадесетак посто укупне шумске површине у Републици Српској.

Шумама Републике Српске газдује се примјеном свих начела дуготрајног искоришћавања шума у сврху садашњег и будућег испуњавања одговарајуће еколошке, економске и друштвене функције шума на локалном, националном и глобалном нивоу.

Све шуме у Републици Српској стандардизоване су FSC међународним сертификатом (*The Forest Stewardship Council*™ – FSC). Циљ програма FSC је да се промовише еколошки одговорно, друштвено корисно и економски одрживо газдовање у шумама у свијету на начин да се установе општепознати стандарди који ће се признавати и поштовати кроз принципе одрживог газдовања шумама. Код нас су шуме главно обиљежје националних паркова, паркова природе, те простора за лов (ловишта).

1. Искоришћавање шума

	Посјечена бруто дрвна маса			Лишћара	Четинара
	укупно	државне шуме	приватне шуме		
2017	3 259	2 782	477	1 856	1 403
2018	3 224	2 743	480	1 792	1 433
2019	3 072	2 628	444	1 738	1 334
2020	2 950	2 685	266	1 574	1 376
2021	2 890	2 475	415	1 558	1 332

хиљ. m³

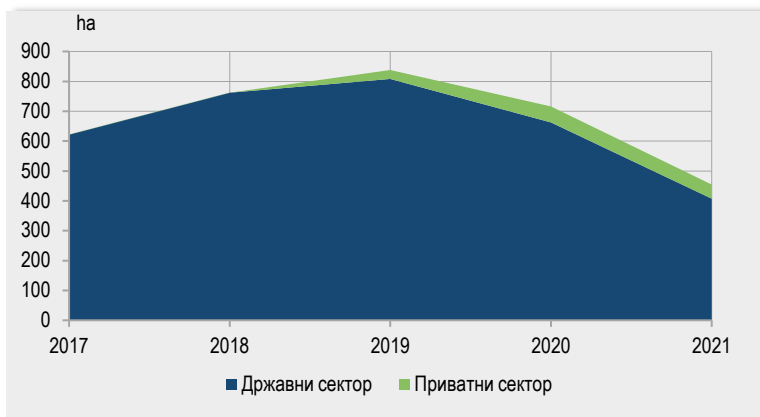
Посјечена бруто дрвна маса у шумама и изван шуме у 2021. години мања је у односу на 2020. годину и износи око три милиона m^3 . Од ове суме на државни сектор отпада око 2,4 милиона m^3 што је значајно више него у приватном сектору и чини 85,6% укупно посјечене дрвне масе.

2. Производња и продаја шумских сортимената у државним шумама

	2017	2018	2019	2020	2021
Производња укупно	2 033 235	2 019 665	1 939 364	1 984 780	1 822 566
трупци за резање	1 002 377	987 268	963 948	962 806	913 521
Продаја укупно	2 069 161	2 018 213	1 916 159	1 939 628	1 864 123
трупци за резање	1 013 895	998 414	960 860	953 247	924 449

m^3

Пошумљавање у Републици Српској за 2021. годину биљежи пад у односу на 2020. годину. Тако је у 2021. години укупна пошумљена површина износила 526 ха и мања је за 24,2% у односу на 2020. годину, док је у односу на 2019. годину мања за 38,4%. Површина пошумљена четинарским врстама износи 428 ха, што чини 81,4% од укупно пошумљених површина током 2021. године.

Графикон 1. Вјештачко пошумљавање

ШУМАРСТВО

3. Просјечна цијена продатих дрвних сортимената у државним шумама, без ПДВ-а KM/m³

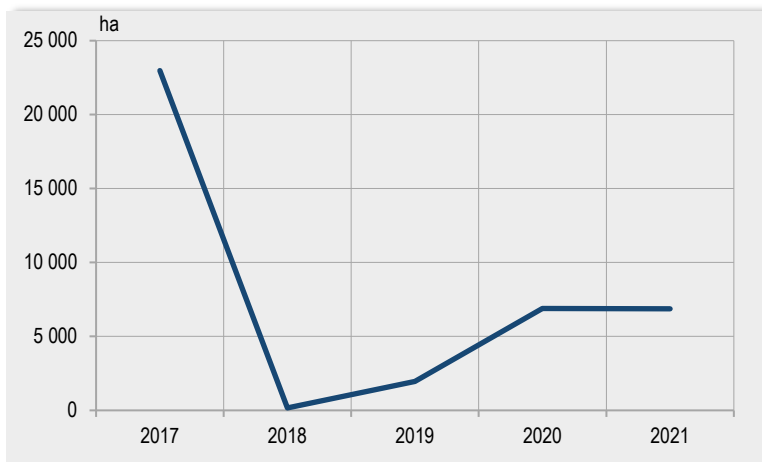
	УКУПНО	Четинари	Лишћари
2017	83,45	98,13	70,95
2018	86,82	102,24	74,20
2019	94,83	109,54	81,46
2020	93,63	107,20	81,24
2021	97,19	115,49	81,03

4. Бруто додата вриједност подручја шумарства

	2017	2018	2019	2020	2021
Бруто додата вриједност шумарства, хиљ. КМ	145 480	154 388	158 022	158 299	160 124
Бруто домаћи производ у тржишним цијенама, хиљ. КМ	10 077 017	10 679 612	11 251 324	11 131 849	12 499 537
Структура, %	1,4	1,4	1,4	1,4	1,3

Према стандардној међународној трговинској класификацији (СМТК рев.4) комерцијално шумарство и индустрија ¹⁾ заснована на дрвету као сировини учествују значајно у структури извоза Републике Српске у 2021. години са 14,7%, односно у износу од 653 милиона КМ.

¹⁾ Прерада дрвета и производа од дрвета и плуте, осим намјештаја, производња папира и производа од папира

Графикон 2. Површине шума и шумског земљишта захваћене пожаром

Штете од пожара у 2021. години евидентирани су на површини од 6 861 ha, са оштећеном дрвном масом од 37 913 m³ и на приближно истом су нивоу као претходне године.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

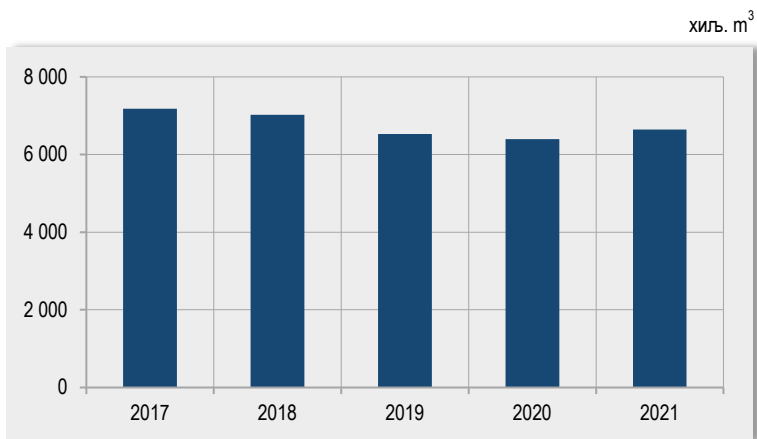
Према статистичким подацима Република Српска има 1 095 891 ha шуме и око 31 000 срна. Наша рачуница каже да свака срна има на располагању 35 ha шуме само за себе.

ЖИВОТНА СРЕДИНА

„Ми то не видимо, јер претежемо, али у свијету постоји равнотежа.”

Животна средина у прерађивачкој индустрији

Пословни субјекти који дјелују у оквиру прерађивачке индустрије у току 2021. године издвојили су 2,2 милиона КМ за управљање отпадним водама, што је за 7,2% мање него прије пет година. За скоро исти постотак, 7,4% мања је и количина отпадне воде коју је прерађивачка индустрија испустила током петогодишњег периода, 2017-2021. година. У укупним издвајањима за управљање отпадним водама у 2021. години, инвестиције учествују са око 31%, а текући трошкови са око 69%. Од текућих трошкова, углавном се издвајало за уклањање и одводњу отпадних вода и бруто плате радника ангажованих на пословима третмана отпадних вода.

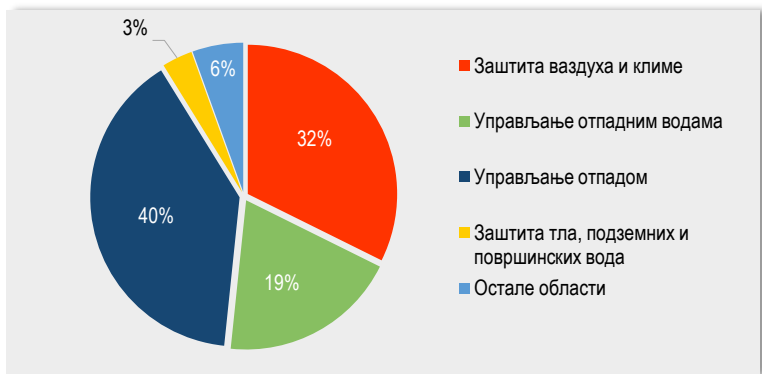

Графикон 1. Испуштене отпадне воде у прерађивачкој индустрији

Истовремено, у области управљања отпадом, прерађивачка индустрија је знатно мање инвестирала, а много више издвајала за текуће одржавање. У 2021. години, од 4,5 милиона КМ укупних издвајања у овој области, чак 93% односило се на текуће трошкове, а тек око 7% чиниле су инвестиције. Прерађивачка индустрија је у 2021. години за текуће управљање отпадом издвојила око 28% више средстава него прије пет година. С друге стране, према посљедњим расположивим подацима о насталом отпаду за период 2016-2020. година, прерађивачка индустрија је генерисала 5,5% мање отпада, што упућује на закључак да трошкови збрињавања нису уско и искључиво везани за количину насталог отпада.

ЖИВОТНА СРЕДИНА

Управљање отпадом је, уједно, област за коју је прерађивачка индустрија издвојила највећи постотак укупних трошкова за заштиту животне средине, око 40%, иза чега слиједи област заштите ваздуха, 32% и управљање отпадним водама, 19%.

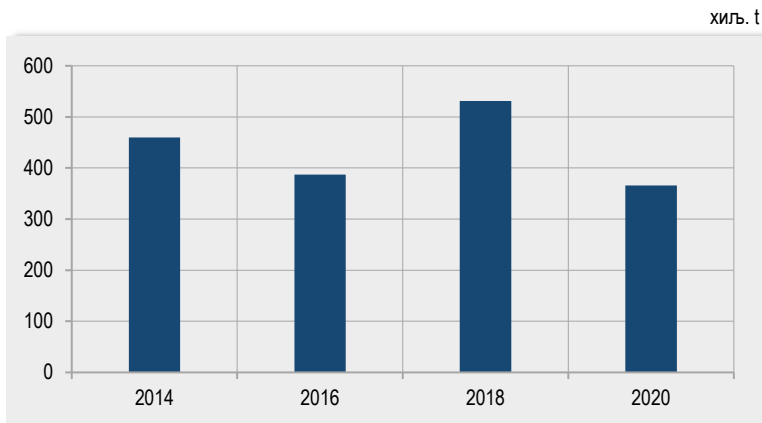

Графикон 2. Издаци прерађивачке индустрије за заштиту животне средине, према областима животне средине, 2021.

Скоро 77% трошкова у области управљања отпадом у прерађивачкој индустрији издвојено је за уклањање загађења, тј. за одвоз и збрињавање насталог отпада. Отпад је, међутим, и једина област животне средине у којој је прерађивачка индустрија остварила приход. У 2021. години, продајом отпада као секундарне сировине приходовано је чак 10,5 милиона КМ.

Највећи дио насталог отпада прерађивачка индустрија, међутим, збрињава интерно или привремено складишти. Од отпада предатог другим субјектима, највећи дио се предаје или продаје секундарним оператерима и физичким лицима на даље коришћење, потом комуналним предузећима и регионалним депонијама, док се мањи дио извози.

ЖИВОТНА СРЕДИНА

Графикон 3. Настали отпад у прерађивачкој индустрији

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

За уклањање отпадних вода и отпада у прерађивачкој индустрији највише средстава у 2021. години издвојила је прехранбена индустрија. Око 33% текућих издвајања за управљање отпадним водама и 34% текућих издвајања за управљање отпадом потиче из прехранбене индустрије.

„Ум престаје да се развија кад више не прихвата ново.“

Индустријска производња у 2021. години биљежи раст од 9,9% у односу на 2020. годину

Индустријска производња је у 2017, 2018. и 2021. години забиљежила раст. Значајан раст, од 9,9%, забиљежен је у 2021. години у односу на 2020. годину. У 2019. години у односу на 2018. годину евидентиран је пад од 11,4% као и у 2020. години, у односу на 2019. годину, пад од 6,7%.

Најзначајније области према вриједности индустријске производње биле су Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација, Производња прехранбених производа, Производња готових металних производа, осим машина и опреме, Прерада дрвета и производа од дрвета и плута, осим намјештаја; производња предмета од сламе и плетарских материјала и Производња производа од гуме и пластичних маса.

1. Индекси индустријске производње по подручјима КД

претходна година=100

Подручја КД	2017	2018	2019	2020	2021
ИНДУСТРИЈА УКУПНО	101,2	103,6	88,6	93,3	109,9
В	97,4	104,1	95,6	99,6	103,0
С	106,2	97,2	87,6	90,1	111,7
Д (осим гране 35.3)	92,5	119,8	87,2	96,1	109,1

2. Индекси индустријске производње по подручјима КД

2015=100

Подручја КД	2017	2018	2019	2020	2021
ИНДУСТРИЈА УКУПНО	109,5	113,4	100,5	93,8	103,0
В	98,1	102,2	97,7	97,4	100,3
С	109,8	106,8	93,5	84,3	94,1
Д (осим гране 35.3)	115,9	138,8	121,1	116,3	126,9

Учешће индустрије у укупном бруто домаћем производу Републике Српске 19,8%.

ИНДУСТРИЈА

Остварене инвестиције у нова стална средства у индустријским дјелатностима у 2021. години износе 450 милиона КМ, што је за 8,0% више него у 2020. години.

Бруто додата вриједност индустријских дјелатности у 2021. години у односу на 2020. годину већа је за 22,4% и износи 2,5 милиона КМ, од чега највећи дио обухвата *Прерађивачка индустрија* (62,5%).

На крају 2021. године било је регистровано укупно 5 183 индустријских предузећа, од којих је 90,5% у приватном власништву.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Учешће индустрије у укупном бруто домаћем производу Републике Српске износи 19,8%.

У Регистар пословних субјеката, у 2021. години, уписано је и разврстано у индустријске дјелатности 128 пословних субјеката.

Прерађивачком индустријом бави се 89,0% индустријских предузећа, *Производњом и снабдијевањем електричном енергијом, гасом, паром и климатизацијом* 5,2%, *Вађењем руда и камена* 4,3% и *Рециклажом (прерадом) материјала* 1,5%.

У индустријским предузећима запослено је 27,4% од укупног броја радника у Републици Српској, односно 64 643 радника, од чега је 79,6% запослено у *Прерађивачкој индустрији*.

Према извјештајима индустријских предузећа, вриједност продаје индустријских производа у 2021. години износи 6,5 милијарди КМ, при чему производи *Прерађивачке индустрије* чине 68,2%. Вриједност продаје индустријских производа у 2021. години већи је за 25,7% у односу на 2020. годину.

Пет индустријских области остварује 62,8% укупне вриједности продаје индустријских производа, а то су: Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација 26,2%, Производња прехранбених производа 13,6%, Производња готових металних производа, осим машина и опреме 10,6%, Прерада дрвета и производа од дрвета и плута, осим намјештаја; производња предмета од сламе и плетарских материјала 8,4% и Производња производа од гуме и пластичних маса 4,0%.

3. Вриједност продаје по индустријским областима

ИНДУСТРИЈСКЕ ОБЛАСТИ	мил. KM				
	2017	2018	2019	2020	2021
ИНДУСТРИЈА УКУПНО	5 605	5 984	5 394	5 190	6 522
Вађење угља и лигнита (мрког угља)	40	37	36	28	59
Вађење руда метала	150	146	122	120	131
Вађење осталих руда и камена	35	40	41	49	46
Помоћне услужне дјелатности у вађењу руда и камена	-	-	-	-	-
Производња прехранбених производа	802	784	791	805	887
Производња пића	109	114	111	87	98
Производња дуванских производа	14	1	-	-	-
Производња текстила	37	37	31	34	42
Производња одјеће	51	54	60	58	67
Производња коже и предмета од коже	139	164	171	152	183
Прерада дрвета и производи од дрвета и плуте	429	413	435	425	551
Производња папира и производа од папира	122	137	130	123	148
Штампање и умножавање снимљених записа	28	27	25	22	31
Производња кокса и рафинисаних нафтних производа	759	760	129	30	47
Производња хемикалија и хемијских производа	184	191	165	205	241
Производња фармацеутских производа и препарата	29	35	37	38	39
Производња производа од гуме и пластичних маса	166	178	204	222	261
Производња осталих производа од неметалних минерала	118	134	144	170	171
Производња базних метала	227	263	222	157	259
Производња готових металних производа, осим машина и опреме	421	482	543	493	688
Производња рачунара, електронских и оптичких производа	12	10	20	21	30
Производња електричне опреме	98	101	93	110	134
Производња машина и опреме, д.н.	77	86	93	88	110
Производња моторних возила, приколица и полуприколица	35	46	34	32	73
Производња осталих саобраћајних средстава	11	12	9	10	8
Производња намјештаја	215	238	211	227	260
Остала прерађивачка индустрија	17	25	24	31	28
Поправка и инсталација машина и опреме	56	65	87	57	93
Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	1 099	1 286	1 325	1 286	1 707
Прикупљање, пречишћавање и снабдијевање водом	77	77	72	78	82
Рециклажа (прерада) материјала	50	42	29	31	47

ИНДУСТРИЈА

Извоз индустријских предузећа чини 45,9% њихове укупне вриједности продаје

Индустријска предузећа су у 2021. години остварила извоз од 3,0 милијарде КМ, од чега је 57,4% остварено у подручју (С) *Прерађивачка индустрија*.

Графикон 1. Индустријске области са највећим учешћем извоза у укупном извозу индустријских предузећа, 2021.

„Велики пожар увијек почиње малим пламеном.“

Производњом у домаћим електранама задовољавају се укупне потребе за електричном енергијом у Републици Српској, а вишак се извози на друга тржишта. Сигурност снабдијевања је висока с обзиром да се користе домаћи извори примарне енергије. У 2021. години регистрован је значајан пораст производње електричне енергије у хидроелектранама.

Укупна нето производња електричне енергије у 2021. години износила је 8 012 GWh. У структури укупне нето производње термоелектране су учествовале са 62,2%, хидроелектране са 36,7%, а остали произвођачи са 1,1%.

Примјетан је раст финалне потрошње електричне енергије у односу на претходне године.

Графикон 1. Нето производња и финална потрошња електричне енергије

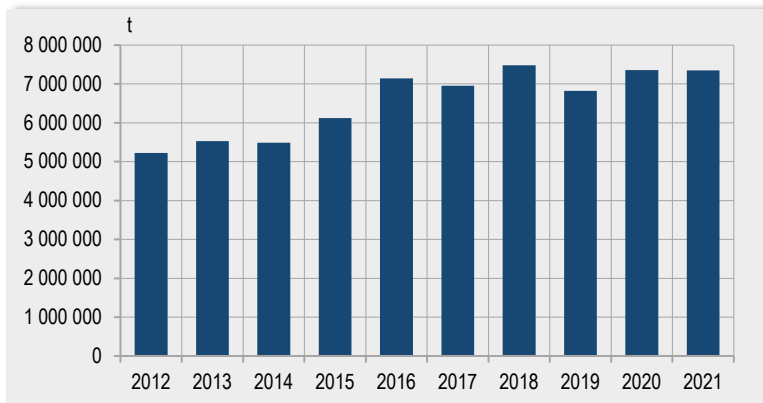
Забилежен раст финалне потрошње угља

Значајне природне ресурсе у Републици Српској представљају мрки угаљ и лигнит. У односу на 2020. годину финална потрошња угља у индустрији у 2021. години већа је за 38,4%.

ЕНЕРГЕТИКА

Од укупно расположиве количине угља у Републици Српској око 95% троши се за производњу енергије, док се остатак користи у широкој потрошњи.

Највећи потрошач угља у оквиру финалне потрошње је индустрија са учешћем од 71%.

Графикон 2. Производња угља

Будући да Република Српска нема сопствених извора природног гаса, сву потребну количину увози. У финалној потрошњи природног гаса највеће учешће има индустрија са 86,5% док је преосталих 13,5% распоређено на домаћинства, саобраћај и остале потрошаче.

Највише топлоте добијено из биомасе

Учешће топлотне енергије добијене из биомасе у укупној производњи топлоте у 2021. години је 63,6%.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Потрошња електричне енергије по становнику у 2021. години износила је 3 903 kWh.

1. Производња и финална потрошња горива и енергије

	2017	2018	2019	2020	2021
Производња горива и енергије					
Мрки угаљ (хиљ. t)	1 802	2 289	2 045	2 107	2 056
Лигнит (хиљ. t)	5 151	5 192	4 774	5 247	5 291
Електрична енергија ¹⁾ (GWh)	6 708	8 354	7 303	7 375	8 012
Хидроелектране ¹⁾ (GWh)	1 740	2 974	2 146	2 017	2 943
Термоелектране ¹⁾ (GWh)	4 897	5 306	5 085	5 288	4 980
Остала производња ¹⁾ (GWh)	71	74	72	70	89
Топлота (TJ)	1 499	1 649	1 517	1 552	1 674
Биогас (хиљ. m ³)	3 143	4 539	3 547	5 455	3843
Финална потрошња горива и енергије					
Мрки угаљ (хиљ. t)	209	211	251	200	254
Лигнит (хиљ. t)	74	80	81	53	66
Камени угаљ (хиљ. t)	-	14	22	12	26
Електрична енергија (GWh)	3 612	3 655	3 687	3 491	3 820
Топлота (TJ)	1 374	1 525	1 395	1 424	1 539
Природни гас (хиљ. Sm ³)	66 863	68 915	52 134	34 354	38 672
Биогас (хиљ. m ³)	-	-	-	-	1 925

¹⁾ Производња на прагу

ЕНЕРГЕТИКА

У 2021. години око 202 милиона КМ уложено у енергетику

Остварене инвестиције у нова стална средства у енергетику (области 05, 19 и 35) износе око 202 милиона КМ, што чини 12,5% укупно остварених инвестиција у нова стална средства у Републици Српској у 2021. години.

Учешће енергетике у укупном бруто домаћем производу је 6,4%.

Око 11 хиљада радника запослено је у енергетици, што представља 4,8% од укупно запослених у Републици Српској. Број запослених у енергетици у 2021. години, у поређењу са 2020. годином, мањи је за 2,3%.

„Вис над амбисом је умјетност.“

Вриједност извршених грађевинских радова у Републици Српској биљежи пад од 11,3% у 2021. години, у односу на 2020. годину. Објекти високоградње чине 51,3% укупне вриједности извршених радова која биљежи раст од 3,9%, док је код објеката нискоградње евидентиран пад од 23,1%. У исто вријеме дошло је до пада броја ангажованих радника на градилиштима за 1,9%.

Учешће бруто додате вриједности грађевинарства у формирању бруто домаћег производа Републике Српске у 2021. години износи 5,9%, а остварене инвестиције у нова стална средства у грађевинарству учествују са 19,2% укупно остварених инвестиција.

Графикон 1. Вриједност извршених радова

Број завршених станова већи је за 34,6% у 2021. години у односу на претходну годину, а раст стамбене изградње забиљежен је код једнособних станова (112,7%) и вишесобних станова (66,3%). У структури завршених станова највећи удио односи се на двособне станове (40,0%), затим сплијед једнособни станови са 35,4%, док су остало трособни и вишесобни станови.

ГРАЂЕВИНАРСТВО

1. Завршени станови према броју соба

	Јединица мјере	2017	2018	2019	2020	2021
УКУПНО	број	1 887	1 607	2 028	2 146	2 888
	м ²	99 919	88 067	107 622	114 156	150 356
Једнособни станови	број	601	368	629	481	1 023
	м ²	22 681	13 536	24 175	17 190	40 916
Двособни станови	број	817	675	854	1 025	1 154
	м ²	42 362	33 982	43 888	50 581	59 395
Трособни станови	број	414	448	426	545	553
	м ²	28 467	29 831	28 400	37 055	36 417
Четворособни и вишесобни станови	број	55	116	119	95	158
	м ²	6 409	10 718	11 159	9 330	13 628

У грађевинарству је запослено 5,0% од укупног броја запослених у Републици Српској

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

У новоградњи, у 2021. години, највише су извођени радови на стамбеним зградама са три и више станова (39,8%) и на ауто-путевима (16,8%).

СПОЉНА ТРГОВИНА

„Добити оно што желите, то је тако људски. Добити оно што сте заслужили, то је тако боговски.”

Подаци о увозу и извозу односе се на пословне субјекте са сједиштем у Републици Српској.

Статистика спољне трговине обухвата сав промет робе која се извози из земље и која се увози у земљу, а која је хомогена према врсти производа, земљи поријекла, одредишту, начину плаћања и моменту преласка границе.

У складу са европским стандардима, подаци се обухватају према систему специјалне трговине, што значи да се поред редовног извоза и увоза, обухвата и извоз и увоз по основу процеса оплемењивања, тј. обрада и дорада, а искључује се привремени извоз и увоз.

Из укупне вриједности увоза и извоза искључен је увоз и извоз остварен од стране физичких лица.

Повећање робне размјене у 2021. години

Током 2021. године забиљежено је повећање и извоза и увоза.

У односу на 2020. годину, у 2021. години извоз је повећан за 30,5%, а увоз за 24,8%. Обим робне размјене Републике Српске са иностранством у 2021. години износио је 10,01 милијарду КМ, од чега се на извоз односи 4,43 милијарде КМ, а на увоз 5,58 милијарди КМ. Спољнотрговински дефицит Републике Српске у истој години износио је 1,15 милијарди КМ.

Република Српска је у 2021. години највише извозила у Србију 14,9%, Хрватску 14,1%, Италију 14,0%, Словенију 11,4% и Њемачку 10,5%.

У истој години, највише се увозило из Србије 18,6%, Италије 14,9%, Њемачке 9,1%, Кине 8,0% и Словеније 6,9%.

Покривеност увоза извозом у 2021. години износила је 79,4%

Покривеност увоза извозом у Републици Српској повећана је у 2021. години у односу на 2020. годину.

СПОЉНА ТРГОВИНА

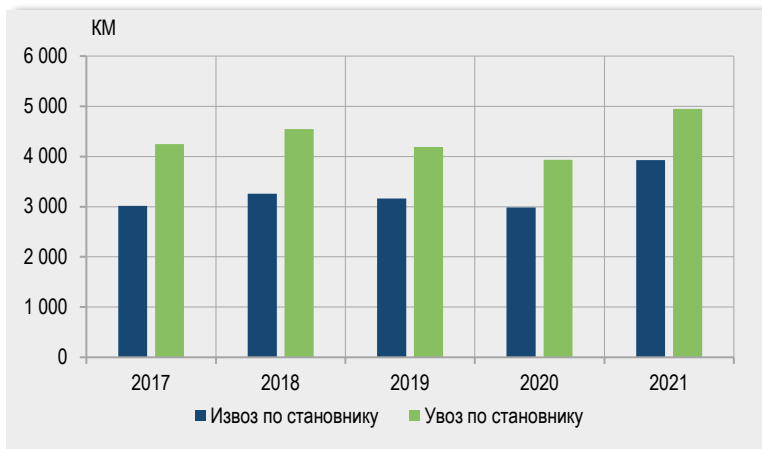
У робној размјени Републике Српске са иностранством у 2021. години у извозу највише су заступљени производи из одјељака Прости метали и производи од простих метала, а у увозу производи из одјељака Машине, електротехничка опрема, апарати за снимање и репродукцију слике и звука.

У структури извоза у 2021. години, највише учествује одјељак Прости метали и производи од простих метала са 14,7%, затим одјељак Машине, електротехничка опрема, апарати за снимање и репродукцију слике и звука 12,7% и одјељак Дрво, дрвени угаљ, плута и производи од сламе 12,2%.

У структури увоза у истој години, највише учествује одјељак Машине, електротехничка опрема, апарати за снимање и репродукцију слике и звука са 14,5%, затим одјељак Прости метали и производи од простих метала 11,4% и одјељак Продукти хемијске индустрије или сродних индустрија 10,1%.

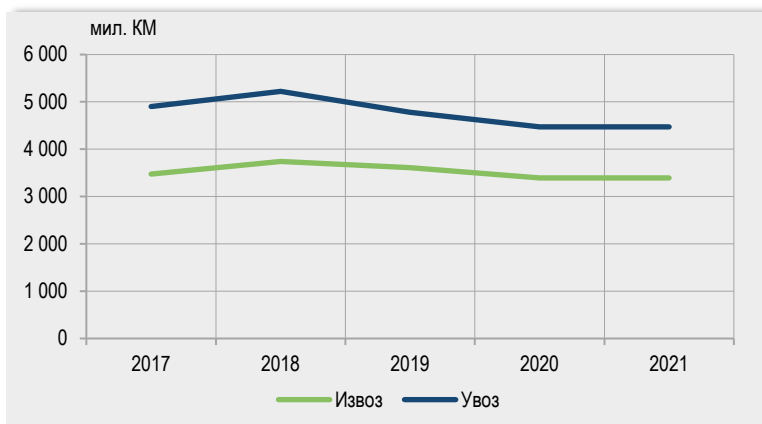
ДА ЛИ ЗНАТЕ?

У 2021. години 90,9% укупног извоза из Републике Српске чини извоз у земље ЕУ и СЕФТА.

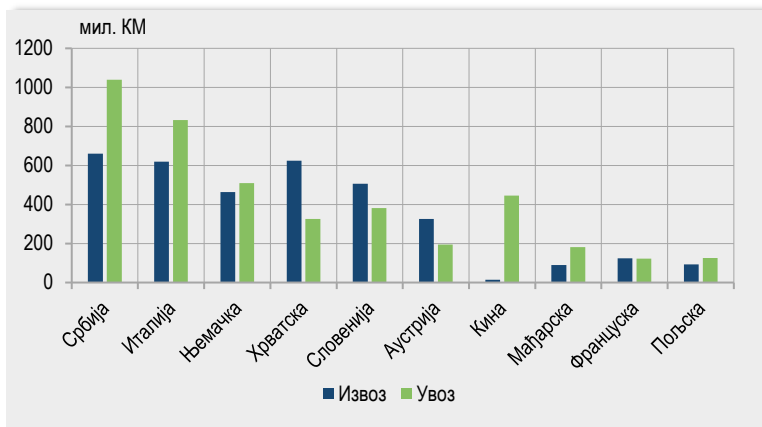

Графикон 1. Извоз и увоз по становнику

СПОЉНА ТРГОВИНА

Графикон 2. Спољнотрговински биланс

Графикон 3. Земље са највећим учешћем у обиму робне размјене са Републиком Српском, 2021.

ДИСТРИБУТИВНА ТРГОВИНА

„Ријечи су не само ноте које одсликавају музику нашег ума, хармонију језика и мисли, него су и извор свих споразума и неспоразума.”

Дистрибутивна трговина је скуп свих облика трговинских активности, од набавке робе од произвођача до испоруке робе крајњим потрошачима на домаћем тржишту. Обухвата трговину на велико за сопствене потребе, посредовање у трговини на велико, трговину на мало и поправку моторних возила и мотоцикала, те предмета за личну употребу у домаћинству.

Подаци о промету предузетника нису укључени у укупан промет.

Промет у трговини на мало у 2021. години, у односу на базу 2015. годину, номинално је већи за 36,8%, а реално 40,0%. Промет у трговини на велико, мјерен номиналном стопом раста, у односу на исти период, већи је за 42,1%.

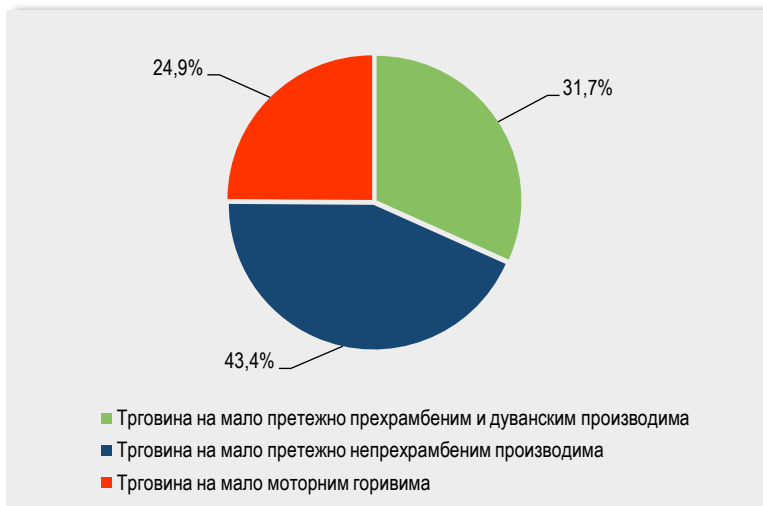
1. Индекси промета у дистрибутивној трговини по областима КД

	Дистрибутивна трговина, УКУПНО	Трговина на велико и мало моторним возилима и мотоциклима, поправка моторних возила и мотоцикала	Трговина на велико, осим трговине моторним возилима и мотоциклима	Трговина на мало, осим трговине моторним возилима и мотоциклима	
				номинални	реални
2017	107,1	122,1	107,5	112,7	115,4
2018	115,3	120,9	112,4	123,3	123,0
2019	123,1	136,4	120,9	131,8	131,6
2020	123,8	117,3	128,3	119,2	123,7
2021	142,1	139,4	148,1	136,8	140,0

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Највеће учешће у укупном промету трговине на мало у специјализованим продавницама има промет фармацеутским производима, медицинском робом и ортопедским помагалима.

ДИСТРИБУТИВНА ТРГОВИНА

Графикон 1. Учешће промета према КД у укупном промету трговине на мало, 2021.

ТУРИЗАМ

„Успомене треба чувати, али их и стварати.“

Протекла 2021. година обиљежена је пандемијом болести ковид 19, као и 2020. Међутим, ипак је донекле дошло до стабилизације стања на пољу туризма током 2021. године, јер је видљиво повећање броја долазака и ноћења туриста.

Пандемија је погодила сектор туризма у цијелом свијету, те је у 2020. години забиљежен значајан пад броја долазака и ноћења туриста широм планете у односу на претходне године, па тако и у Републици Српској.

Показатељи за 2021. годину потврђују оно што су аналитичари говорили од почетка пандемије, а то је да је туризам сектор који ће се међу првима опоравити са побољшањем епидемиолошке ситуације и крајем пандемије.

Анализирајући структуру ноћења туриста, види се да је око 64% ноћења реализовано од стране домаћих туриста, што се великим дијелом може приписати ограничењима у путовањима и кретању, односно повратку страних гостију, која су важила у појединим земљама, али и да је то бар дијелом један од резултата пројекта туристичких ваучера.

Коришћење туристичких ваучера у смјештајним објектима имало је за циљ подстицање развоја домаћег туризма и очувања радних мјеста у сектору туризма, кроз промовисање и субвенционисање смјештаја грађанима Републике Српске.

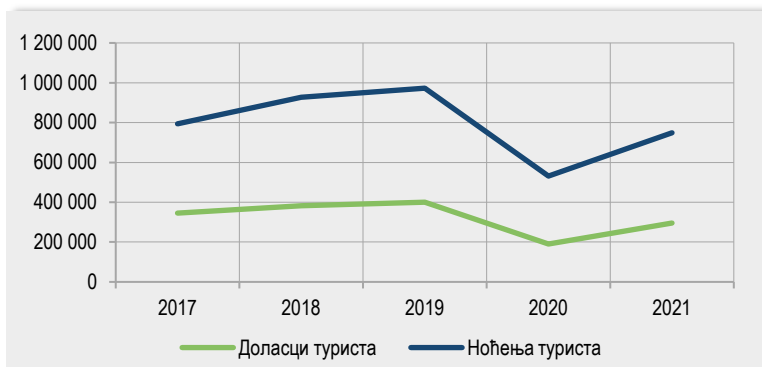
Током 2020. и 2021. године, Влада Републике Српске је уз пројекат туристичких ваучера, доносила различите мјере помоћи и подршке сектору туризма, које су у значајној мјери допринијеле опстанку и опоравку туризма, као и оствареним резултатима.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

У 2021. години, дошло је до значајнијег повећања укупног броја ноћења туриста (40,8%), у односу на 2020. годину, што је видан показатељ да полако долази до опоравка сектора туризма у Републици Српској.

У односу на 2020. годину, 2021. година донијела је повећање броја долазака туриста за 55,1%. Од укупно остварених ноћења страних туриста, туристи из Србије биљеже највећи удио са 44,3%, слиједе туристи из Хрватске са удјелом од 16,2%, те туристи из Словеније са 7,1% удјела.

Када гледамо ноћења страних туриста из свих осталих земаља, предњаче гости из Црне Горе, Њемачке, Аустрије, Италије и Швајцарске (укључујући Лихтенштајн).

Графикон 1. Доласци и ноћења туриста ¹⁾

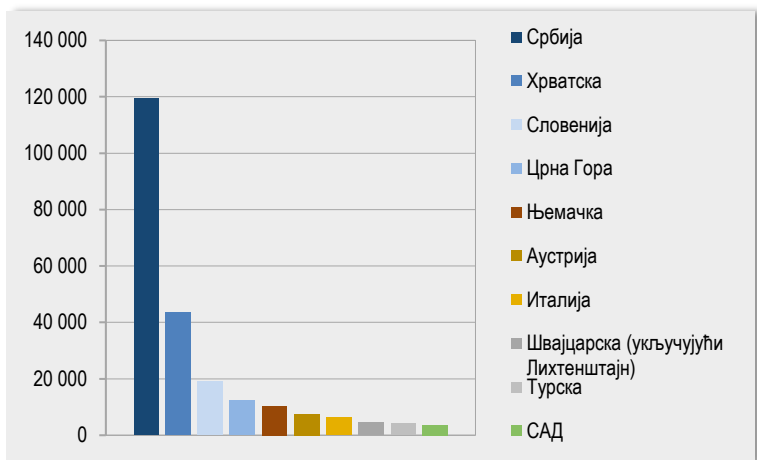
Графикон 2. Доласци домаћих и страних туриста ¹⁾

¹⁾ Од јануара 2013. године, објекти за смјештај у бањским мјестима у којима особе бораве ради медицинске рехабилитације, приказују доласке и ноћења само за особе које саме носе накнаду за тај боравак.

ТУРИЗАМ

Графикон 3. Ноћења домаћих и страних туриста ¹⁾

Графикон 4. Ноћења страних туриста по земљи пребивалишта
(са највећим удјелом ноћења), 2021. ¹⁾

САОБРАЋАЈ И ВЕЗЕ

„Мудрост је пут којим путује искуство.”

Превоз путника и робе

У 2021. години превезено је 15 милиона путника, што је за 10,8% више него претходне године. Од укупног броја путника, градско-приградским превозом превезе се око 83% путника.

1. Превоз путника и робе по гранама саобраћаја

	2017	2018	2019 ¹⁾	2020	2021
ДРУМСКИ И ГРАДСКИ САОБРАЋАЈ					
Дужина путева, km ²⁾	13 960	15 402	13 947	14 162	14 346
Превезени путници, хиљ.	29 334	27 670	25 566	13 485	14 945
Превезена роба, хиљ. t	4 020	4 184	2 940	2 982	3 154
ЖЕЉЕЗНИЧКИ САОБРАЋАЈ					
Дужина пруге, km	417	417	417	417	417
Превезени путници, хиљ.	117	137	160	58	60
Превезена роба, хиљ. t	4 529	4 569	4 567	3 798	4 385
УСЛУГЕ У ВАЗДУШНОМ САОБРАЋАЈУ					
Број летова	734	737	1 232	718	1 358
Број путника	20 761	36 411	149 968	43 962	139 898

Жељезничким саобраћајем превезено је 15,5% више робе него у 2020. години, док је превоз робе друмским саобраћајем већи за 5,8%. Од укупно превезене робе, жељезничким саобраћајем превезе се око 60% робе.

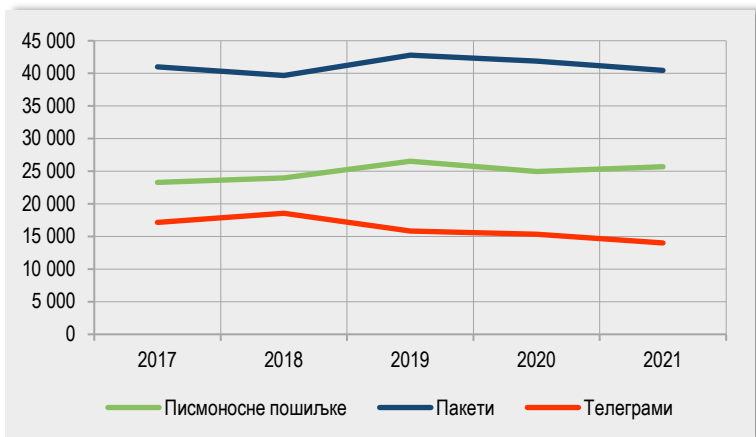
¹⁾ У 2019. години смањење дужине путне мреже проузроковала је прекатегоризација магистралних и регионалних путева у локалне.

²⁾ Извор: Јединице локалне самоуправе, ЈП „Путеви Републике Српске” и ЈП „Аутопутеви Републике Српске”

САОБРАЋАЈ И ВЕЗЕ

Поштанске активности

Број писмоносних пошиљки у 2021. години мањи је за 3,0%, док је број пакетских пошиљки мањи за 3,3% у односу на претходну годину.

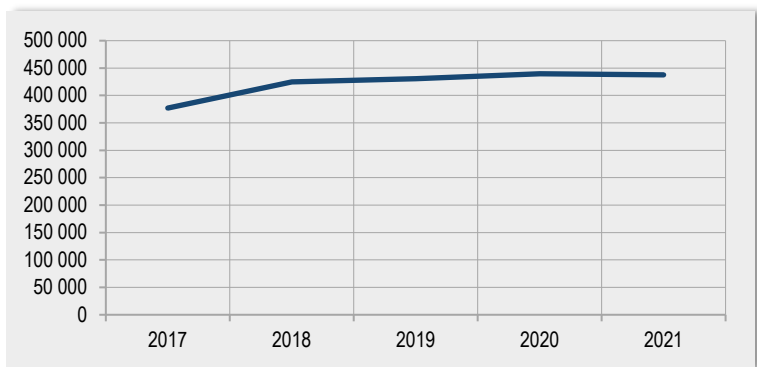

Графикон 1. Поштанске активности

Регистрована возила

У Републици Српској, у 2021. години, регистровано је 437 461 возило што је за 4,1% више возила него у 2020. години.

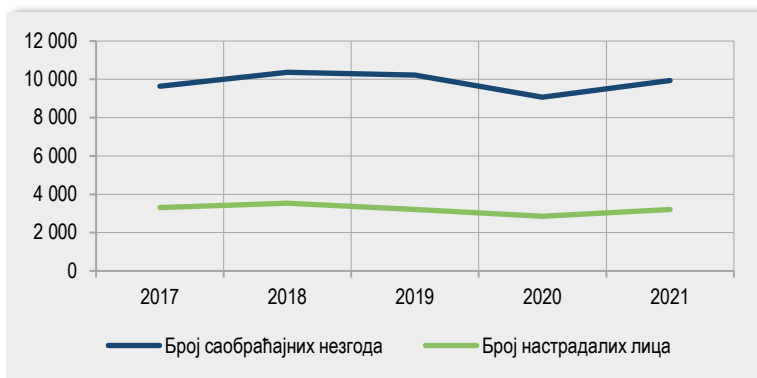
Од укупног броја регистрованих возила, чак 83,3% односи се на регистроване путничке аутомобиле.

Графикон 2. Укупан број регистрованих возила

Саобраћајне незгоде

У Републици Српској у 2021. години број саобраћајних незгода већи је за 9,6% у односу на 2020. годину. Број повријеђених лица већи је за 13,0%, док је број погинулих лица у саобраћајним незгодама исти у односу на претходну годину.

Графикон 3. Број саобраћајних незгода и настрадалих лица

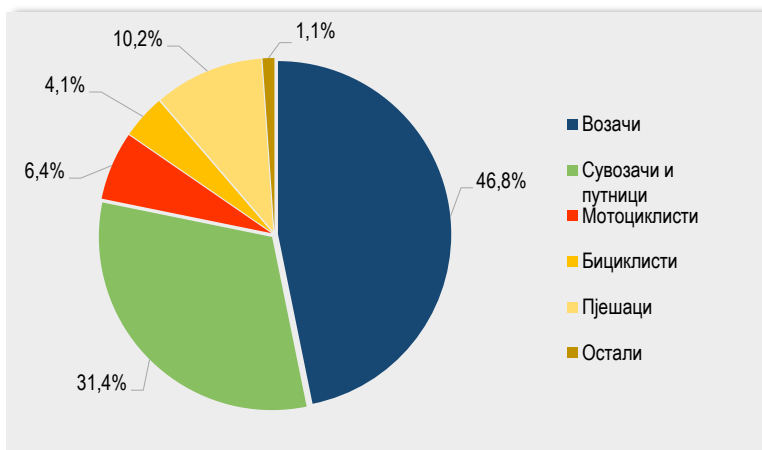
САОБРАЋАЈ И ВЕЗЕ

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Највећи број саобраћајних незгода догађа се понедељком и петком.

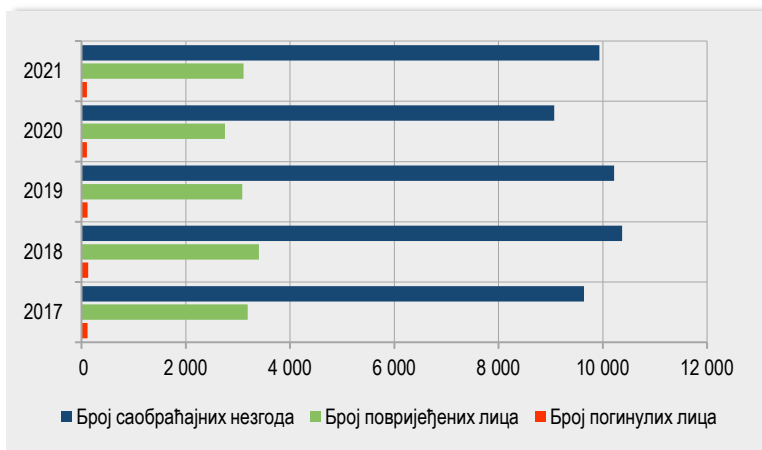
Најугроженији учесници у саобраћајним незгодама били су возачи (46,8%), сувозачи и путници (31,4%).

Најчешћи узрок саобраћајних незгода била је неприлагођена и непрописна брзина кретања возила, те недржање одстојања.

Графикон 4. Повријеђена лица према својству учесника у саобраћајној незгоди, 2021.

САОБРАЋАЈ И ВЕЗЕ

Графикон 5. Број саобраћајних незгода и настрадалих лица

ОБРАЗОВАЊЕ

„Знања ћеш имати онолико колико желиш, али вриједиће више ако га дијелиш.”

ПРЕДШКОЛСКО ВАСПИТАЊЕ И ОБРАЗОВАЊЕ

Систем предшколског васпитања и образовања у току радне 2021/2022. године чинила је мрежа од 189 предшколских установа, од чега је 101 установа чији су оснивачи локалне заједнице и 88 установа чији су оснивачи приватна лица, удружења грађана или вјерске организације.

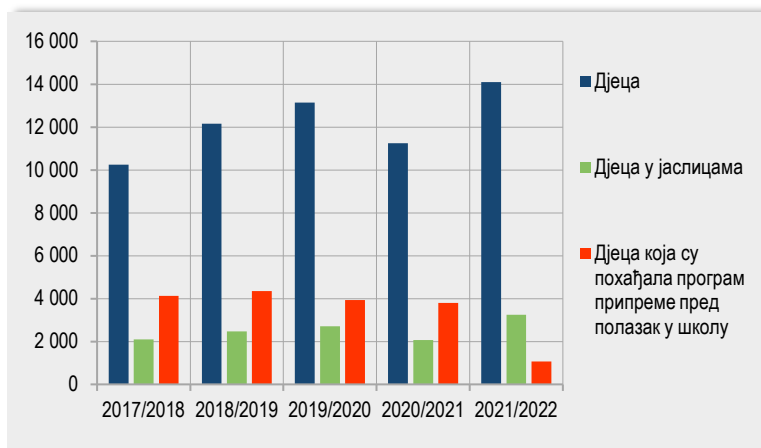
У предшколским установама у 2021/2022. години боравило је 14 091 дијете, од чега је 7 345 дјечака (52,1%) а 6 746 дјевојчица (47,9%). У осамнаест општина у Републици Српској нема предшколских установа. Ипак, примјетан је пораст броја предшколских установа у односу на претходну радну годину.

У предшколским установама у 2021/2022. години било је запослено 2 306 лица, од чега је 1 338 васпитача.

У структури запослених у предшколским установама жене су чиниле 92,6%, што значи да је недовољна заступљеност васпитача, али и других профила запослених мушког рода. Ово је, иначе, типична слика и у системима предшколског васпитања и образовања у развијеним земљама.

1. Предшколско васпитање и образовање

Радна година	Број установа	Дјеца		Дјеца у јаслицама	Програм припреме пред полазак у школу	Укупно запослени		Васпитачи
		укупно	дјевојчице			свега	жене	
2017/2018	132	10 240	4 942	2 097	4 130	1 587	1 459	843
2018/2019	161	12 156	5 815	2 470	4 352	1 860	1 719	1 010
2019/2020	174	13 138	6 337	2 704	3 938	1 996	1 854	1 144
2020/2021	177	11 247	5 395	2 539	3 792	2 072	1 932	1 212
2021/2022	189	14 091	6 746	3 252	1 074	2 306	2 136	1 338

Графикон 1. Предшколско васпитање и образовање

ОСНОВНО ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ

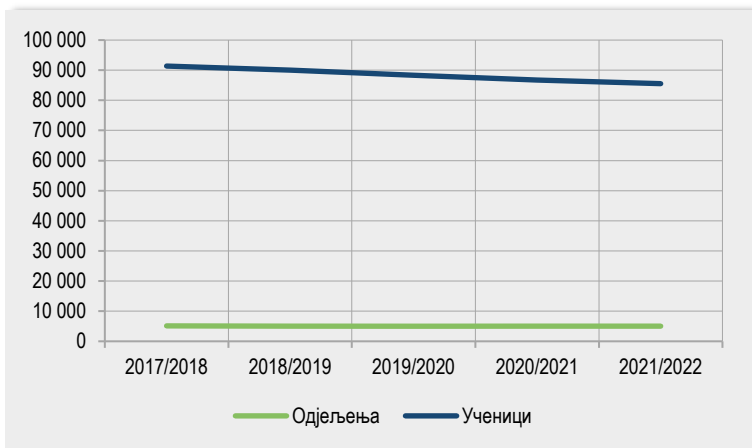
Смањена стопа рађања, негативан миграциони салдо, све мање склопљених бракова и све већи број развода само су неки од узрока који најдиректније утичу на смањење укупног броја становника, као и смањење броја дјеце која се уписују у основну школу. Због тога, статистика основног образовања у претходном петогодишњем периоду показује да тзв. „бијела куга“ постаје све озбиљнији проблем.

На почетку школске 2021/2022. године у односу на 2020/2021. годину, број ученика у основним школама мањи је за 1 241 или 1,4%, број одјељења мањи је за девет, а број наставника мањи је за 22. Просјечан број ученика у одјељењу био је 17, док је тај просјек у земљама у ЕУ у исто вријеме од 25 до 30 ученика. Према Закону о основном образовању и васпитању, одјељење истог разреда оптимално може да има 25 ученика, минимално 18, а максимално 30 ученика, односно 32 ученика у случају постојања само једног одјељења.

ОБРАЗОВАЊЕ

2. Основно образовање и васпитање на почетку школске године

	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022
Број основних школа	692	687	686	676	669
Ученици	91 370	90 003	88 331	86 774	85 533
Одјељења	5 121	5 057	5 010	5 049	5 040
Наставници	8 194	8 217	8 212	8 199	8 177
Просјечан број ученика у одјељењу	18	18	18	17	17
Просјечан број ученика по наставнику	11	11	9	10	10

Графикон 2. Одјељења и ученици у основним школама

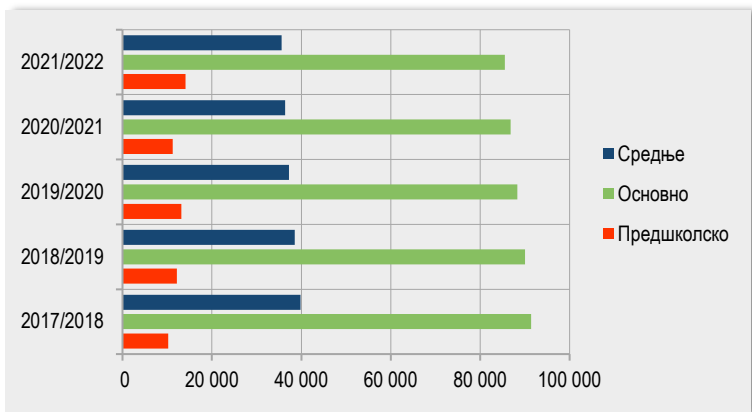
СРЕДЊЕ ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ

Основни циљ средњег образовања је развијање и јачање знања, способности и вјештина потребних за рад у струци, стицање међународно упоредивих нивоа знања, као и припрема за наставак школовања на високошколским установама.

У средњим школама на почетку школске 2021/2022. године, уписано је 35 615 ученика што је у односу на 2020/2021. годину мање за 2,2%. Највеће интересовање ученици показују, као и ранијих година, за гимназије, па је у гимназије уписано 6 679 ученика или 18,7%.

3. Средње образовање и васпитање на почетку школске године

	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022
Број средњих школа	94	95	95	95	95
Ученици	39 831	38 499	37 206	36 405	35 615
Одјељења	1 758	1 755	1 744	1 774	1 703
Наставници	3 771	3 888	3 944	3 945	3 925
Просјечан број ученика у одјељењу	23	22	21	21	21
Просјечан број ученика по наставнику	11	10	11	9	9

Графикон 3. Дјеца/ученици у образовним установама на почетку школске године

ОБРАЗОВАЊЕ

Домови ученика и студентски домови

Домови ученика и студената су васпитно-образовне установе које омогућавају ученицима и студентима боравак, смјештај, исхрану и васпитање током школовања. Основна улога домова је да пружи ученицима и студентима, који су одвојени од породица, васпитно-образовни рад, смјештај, исхрану, услове за учење, завршавање школских обавеза, културне и спортске активности.

Кад се анализира коришћење домова ученика и студената према полу, закључује се да домове ученика више користе особе женског пола и тај проценат је 55,9%, док је у студентским домовима тај проценат већи и износи 60,1%.

4. Домови ученика и студентски домови

	2017	2018	2019	2020	2021
Домови	11	11	11	11	11
Ученици и студенти у домовима	3 715	3 502	3 364	3 373	3 274
Број соба	1 325	1 326	1 261	1 277	1 243
Број васпитача	26	27	25	28	27

ВИСОКО ОБРАЗОВАЊЕ

У школској 2021/2022. години смањен је број уписаних студената на првом и другом циклусу студија, док је на трећем циклусу број студената повећан.

У школској 2021/2022. години, на високошколским установама у Републици Српској, укупан број уписаних студената на сва три циклуса студија је 27 583 студента, што је за 3,3% мање у односу на претходну годину. У школској 2021/2022. години смањен је број уписаних студената на први и други циклус, док је број уписаних студената на трећи циклус студија повећан. На првом циклусу, број студената у односу на претходну школску годину, мањи је за 928 студената, на другом циклусу мањи је за 113 студената, док је на трећем циклусу већи за 101 студента.

Када посматрамо полну структуру уписаних студената, на сва три циклуса, већа је заступљеност жена.

У Републици Српској, на четири јавне високошколске установе, уписано је 19 557 студената, односно 70,9% укупно уписаних. Јавне високошколске установе су Универзитет у Бањој Луци, Универзитет у Источној Сарајеву, Висока медицинска школа у Приједору и Висока школа за туризам и хотелијерство у Требињу. На петнаест приватних високошколских установа студира 8 026 студената, односно 29,1% укупно уписаних.

На први циклус студија уписано је 24 807 студената, а нешто више од половине студената припада групи од 20 до 24 године старости.

Од укупног броја уписаних на други циклус студија, један студент уписан је на магистарске студије, на мастер студије уписана су 2 334 студента, док је на специјалистичке студије уписано 156 студената. Око двије трећине уписаних на студије другог циклуса чине лица млађа од 30 година.

На трећи циклус студија уписано је 285 доктораната, са већом заступљеношћу жена. Више од 50% доктораната млађе је од 35 година.

Студирање у 2021. години је завршило 4 060 студената

На првом циклусу студија студирање је завршило 3 585 студената. Више од половине су жене (58,7%). У 2021. години највише студената завршило је студирање у области Пословање, администрација и право (21,0%), а најмање у области Услуге (2,0%).

Звање магистра наука, мастера, односно специјалисте у 2021. години стекло је 435 кандидата, од чега су око 42% мушкарци. Звање доктора наука стекло је 40 кандидата, од чега су око 53% мушкарци.

Највећи број магистарских, мастер и специјалистичких радова био је из области Друштвене науке, новинарство и информисање (26,9%), а најмањи из области Услуге (0,9%).

Највећи број кандидата докторску дисертацију одбрао је у области Друштвене науке, новинарство и информисање (57,5%), а најмањи број одбрањених дисертација је у области Пољопривреда, шумарство, рибарство и ветеринарство (2,5%) као и у области Здравство и социјална заштита (2,5%).

На високошколским установама запослена су 2 722 наставника и сарадника

На високошколским установама у школској 2021/2022. години запослена су 2 722 наставника и сарадника. Највећи број наставника има звање редовног професора, док међу сарадницима половину чине виши асистенти.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Изражено еквивалентом пуне запослености, укупан број наставника и сарадника је 2 110,5.

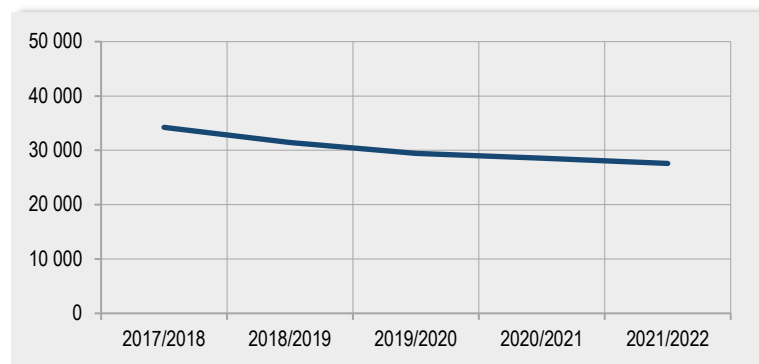
ОБРАЗОВАЊЕ

5. Уписани студенти у Републици Српској, школска 2021/2022. година

	Укупно уписани студенти		Стари програм		Болоњски програм	
	свега	женски	свега	женски	свега	женски
УКУПНО	27 583	16 553	42	29	27 541	16 524
I циклус	24 807	14 855	41	29	24 766	14 826
II циклус	2 491	1 531	1	-	2 490	1 531
III циклус	285	167	-	-	285	167

6. Дипломирани студенти, магистри наука, мастери, специјалисти и доктори наука, 2021.

	Дипломирани студенти		Магистри наука		Мастери		Специјалисти		Доктори наука	
	свега	женски	свега	женски	свега	женски	свега	женски	свега	женски
УКУПНО	3 585	2 104	9	8	345	200	81	46	40	19

Графикон 4. Уписани студенти на сва три циклуса студија у Републици Српској, школска 2017/2018 - 2021/2022. година

Графикон 5. Уписани студенти у Републици Српској према области образовања, школска 2021/2022. година

КУЛТУРА И УМЈЕТНОСТ

„Оно што није љубав - није ни умјетност.“

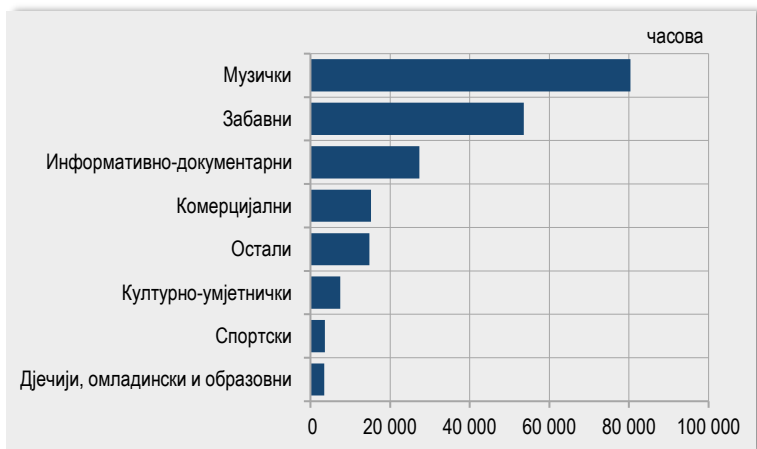
Култура не представља само духовну потребу или храну душе, него и карактерно обиљежје и идентитет једног народа. Умјетност је важна животна нит за сваког појединца, то је немјерљиви и невидљив флуид који уздиже, усређује и оплемењује човјека. Потреба за стварањем, па и умјетничким, развија људски ум до неслућених граница.

У Републици Српској у 2021. години, у односу на 2020. годину, забиљежен је раст броја посјетилаца страних филмова и пад броја представа и посјетилаца у дјечијем и професионалним позориштима.

Број посјетилаца у биоскопима у 2021. години у односу на 2020. годину већи је за 198,0%, код страних филмова. Пад броја посјетилаца по једној представи (38) у 2021. години у односу на 2020. годину (153) забиљежило је дјечије позориште.

Радио–станице су у 2021. години емитовале највише музички, забавни и информативно-документарни, а најмање спортски и дјечији, омладински и образовни програм.

Број емитованих часова у 2021. години у односу на 2020. годину мањи је за 20,1%.

Графикон 1. Емитовани програм радио–станица, 2021.

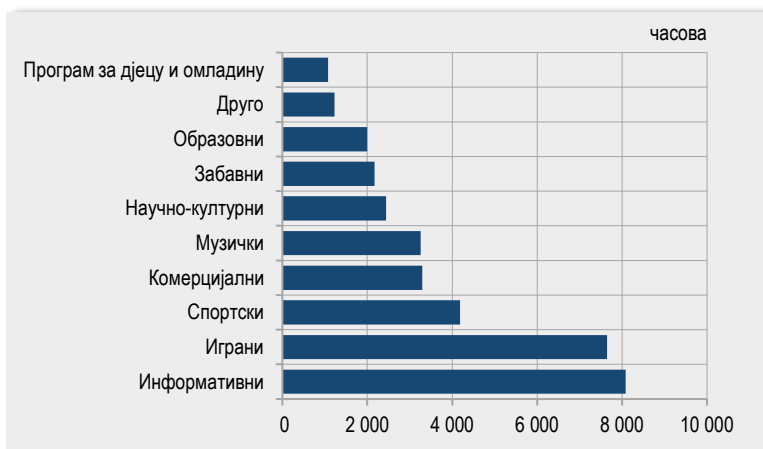
КУЛТУРА И УМЈЕТНОСТ

Телевизијске станице су у 2021. години највише емитовале информативни, играни и музички, а најмање програм за дјецу и омладину и образовни програм.

Број емитованих часова у 2021. години у односу на 2020. годину мањи је за 52,7%.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

У Републици Српској је у 2021. години, у односу на 2020. годину, забиљежен раст броја посјетилаца страних филмова за 198,0%.

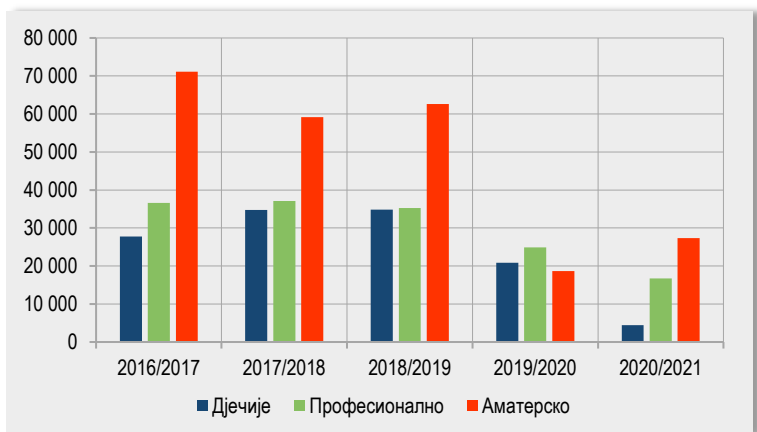
Графикон 2. Емитовани програм ТВ станица, 2021.

Број корисника књижног фонда библиотека у 2021. години у односу на 2020. годину мањи је за 19,8%.

КУЛТУРА И УМЈЕТНОСТ

Графикон 3. Посјетиоци биоскопа

Графикон 4. Посјетиоци позоришта

„Бити њежан обиљежје је снаге.“

У јавном здравству Републике Српске, у 2021. години био је запослен 14 671 медицински радник и сарадник, од којих је око 37,1% у домовима здравља. Од укупног броја запослених, око 18,4% су доктори медицине. У истом периоду у приватним здравственим установама било је 3 189 запослених, од којих око 7,9% чине доктори медицине.

У служби опште и породичне медицине забиљежено је око 4,23 милиона посјета од којих се око 26,3% односи на прве посјете доктору. Прва посјета је контакт који се први пут оствари са доктором због обољења, стања или повреде. Лице у току једне године може због прегледа да учини више посјета доктору, али сваки пут због друге болести и тад се сматра да је то прва посјета због наведене болести.

У 2021. години 197 399 лица закључило је лијечење у болницама, што је за око 14,3% више него у 2020. години.

1. Доктори медицине у здравственим установама

	2020	2021
УКУПНО	2 944	2 946
У јавном здравству	2 690	2 694
У приватним амбулантама	254	252

Извор: Институт за јавно здравство Републике Српске

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Укупан број здравствених радника у Републици Српској који се налазе на некој од специјализација, а који своју дјелатност обављају у јавном здравству, у сталном је порасту. Тако је у 2021. години укупан број здравствених радника који се налазе на некој од специјализација био већи око 5,8% него 2020. године, а посматрајући петогодишњи период тај број већи је за 22,4%.

Највише случајева обољелих од корона вируса ковид 19

Услед свјетске пандемије која се одразила и на Републику Српску, од укупног броја пријављених случајева заразних и паразиталних болести у 2021. години, највећи број обољелих је од корона вируса ковид 19 и износи 56 724 обољела лица.

2. Пријављени случајеви заразних и паразиталних болести у Републици Српској

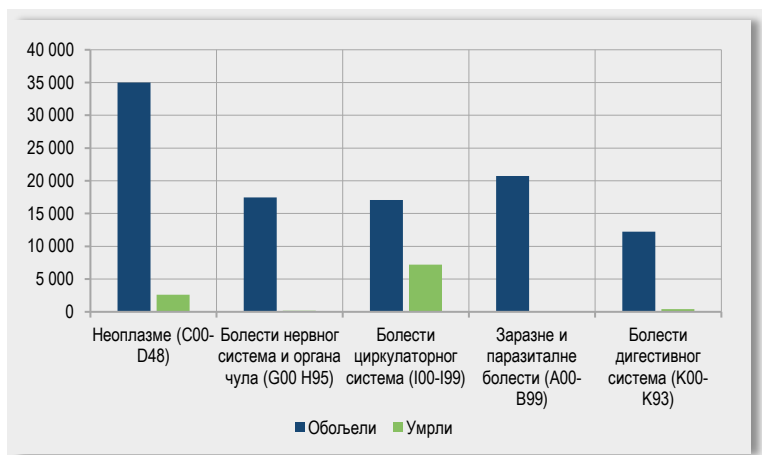
	Број пријављених случајева
2017	13 419
2018	14 535
2019 ¹⁾	7 922
2020	41 691
2021	59 658

Извор: Институт за јавно здравство Републике Српске

¹⁾ У Институту за јавно здравство Републике Српске 2019. године је ревидирана листа заразних болести, те на истој, за разлику од листе коришћене у ранијим годинама, нема одређених болести (стрептококне упале ждријела и крајника, контакта и изложености бјеснилу, шарлаха, еризипела, бактеријског менингитиса, скабијеса, вирусног неспецифичног хепатитиса, носилаштва HBsAg и носилаштва HCV антителијела).

Поред ове промјене, у 2019. години, на другачији начин приказани су подаци које пратимо у оквиру надзора над gripом.

У Републици Српској, у 2021. години, забиљежено је укупно 192 687 обољелих. Од укупног броја обољелих, од неоплазми је обољело око 18,2%, од којих је у истом периоду умрло око 13,8% лица. Од посљедица болести циркулаторног система, од којих је у 2021. години обољело око 8,8% лица, умрло је 7 217 лица или око 38,0% од укупног броја умрлих.

Графикон 1. Морбидитет и морталитет према одређеним групама болести, 2021.

Извор података о морбидитету: Институт за јавно здравство Републике Српске

ЗДРАВСТВЕНО, ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ

„Упамтите - све велике љубави биће једног дана старе љубави.“

ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРАЊЕ

У Републици Српској у 2021. години било је нешто више од 857 хиљада здравствено осигураних лица.

Осигураници који су користили своја права из здравственог осигурања у 2021. години били су привремено неспособни за рад 703 хиљаде дана, у нешто више од 15 хиљада случајева. Поредећи са претходном годином, ријеч је о смањењу од готово 15 хиљада дана, као и повећању од 1140 случајева.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

У Републици Српској је у 2021. години издато око 5,7 милиона рецепата, што је за приближно 41,5 хиљада рецепата мање него 2020. године.

1. Осигурана лица према категоријама здравственог осигурања (просјек)

Категорија осигурања	2017	2018	2019	2020	2021
УКУПНО	913 275	910 484	907 770	909 356	857 133
Активни осигураници	229 442	236 537	244 993	280 150	261 313
Уживаоци права из ПИО	213 809	216 340	218 838	219 654	239 267
Лица ван радног односа	166 209	163 249	158 532	164 972	148 629
Чланови породице носиоца осигурања	303 815	294 358	285 407	244 580	207 924

2. Коришћење права из здравственог осигурања

	2017	2018	2019	2020	2021
Привремена неспособност за рад, број дана	564 691	616 323	707 084	717 808	702 536
Број издатих рецепата	6 908 239	6 600 335	6 288 653	5 781 888	5 740 406

ЗДРАВСТВЕНО, ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ

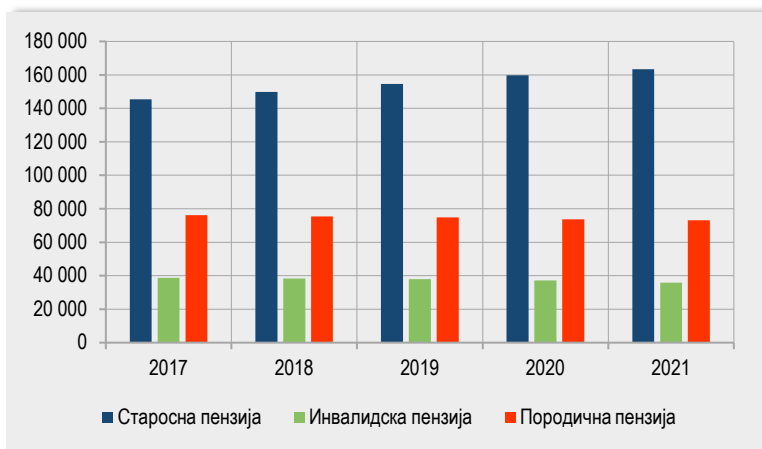
ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ

Укупан број корисника права на пензију последњег дана 2021. године био је нешто већи од 272 хиљаде. Од тог броја, око 163 хиљаде су корисници старосне пензије, око 36 хиљада корисници инвалидске пензије, а око 73 хиљаде су корисници породичне пензије.

Укупна просјечна пензија у 2021. години износила је 360 КМ и у односу на 2020. годину виша је за 12 КМ. Просјечна старосна пензија износила је 375 КМ, просјечна инвалидска пензија износила је 387 КМ, а најнижа је била просјечна породична пензија, 310 КМ.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Просјечан број година коришћења права на личну пензију код жена износи око 19 година, а код мушкараца нешто мање од 17 година.

Графикон 1. Корисници права на пензију (стање 31. децембра 2021)

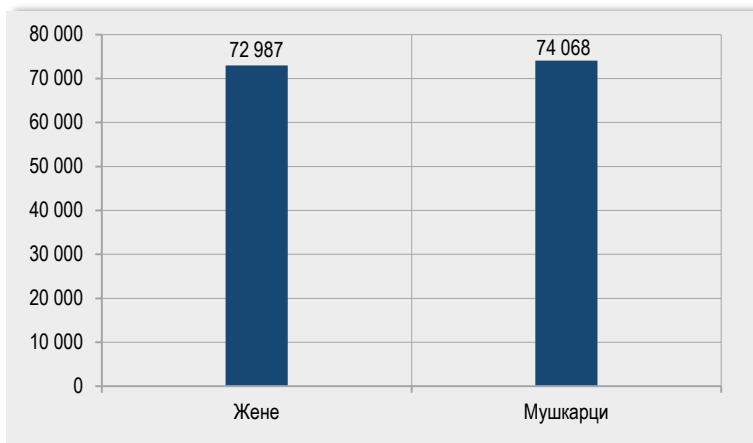
Извор: Фонд за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске

СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

„Тужан је онај коме јастук није утјеха.“

Један од облика социјалне заштите је у Републици Српској, у 2021. години, примало 147 055 лица, од чега су корисници већином пунољетна лица и то 76,1%, док је малољетних корисника било 23,9%.

Посматрано по полу, већи је удио мушких корисника социјалне заштите

Графикон 1. Корисници социјалне заштите према полу, 2021.

Број корисника социјалне заштите у 2021. години умањен је за 12,4% у односу на 2020. годину.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Током 2021. године, у Републици Српској усвојено је троје дјеце.

Број малољетних корисника умањен је за 14,6%, а број пунољетних корисника умањен је за 11,6%.

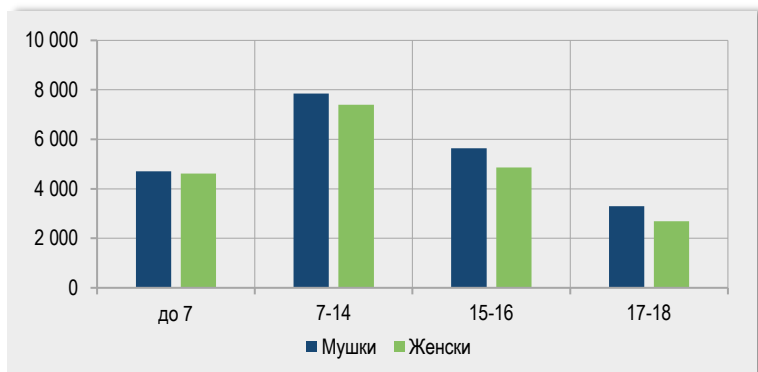
СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Графикон 2. Број корисника социјалне заштите по годинама

У периоду од 2017. до 2021. године број корисника социјалне заштите умањен је за 36,7%.

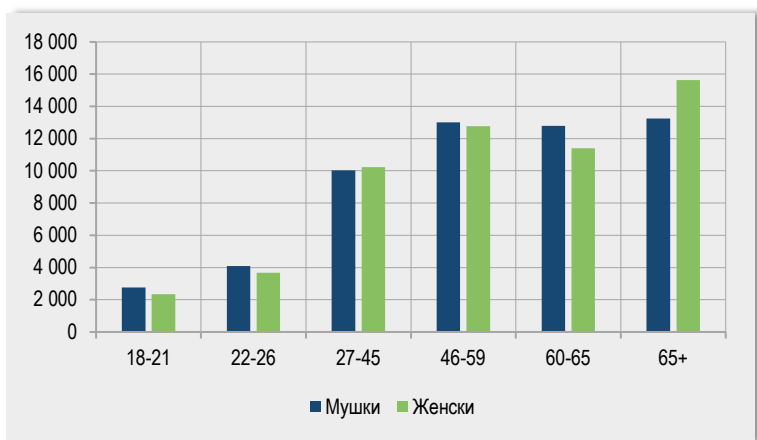
Током 2021. године евидентирано је 35 089 малолетних корисника социјалне заштите. Највише малолетних корисника је у категорији 7-14 година старости, а најмање у категорији 17-18 година.

Графикон 3. Малолетни корисници према полу и годинама старости, 2021.

СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Један од облика социјалне заштите у 2021. години, примало је 111 966 пунољетних лица, од чега су најбројнији корисници лица старости изнад 65 година, док је најмањи број корисника старости од 18-21 године.

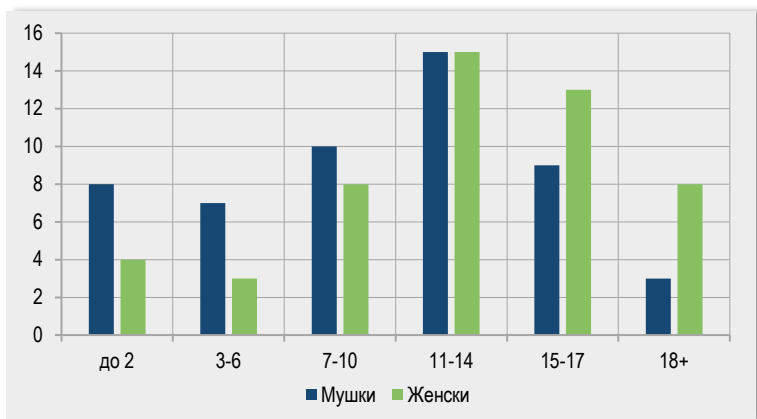
Графикон 4. Пунољетни корисници према полу и старости, 2021.

Установе социјалне заштите

У домовима за дјецу и омладину, у 2021. години, било је смјештено 103 корисника. Највише их је старости од 11-14 година, а најмање старости 3-6 година.

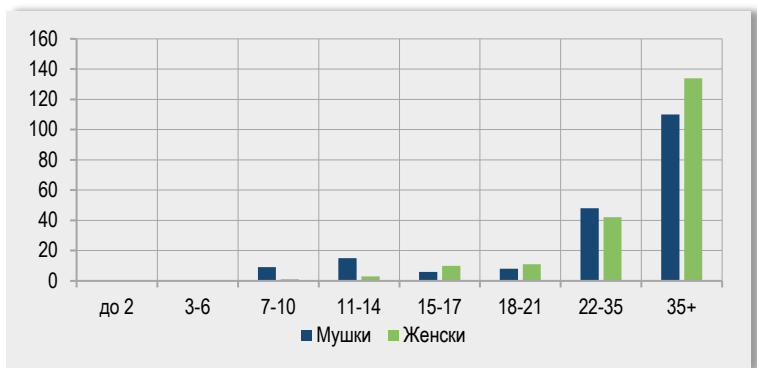
У домовима је већи удио мушких корисника (50,5%).

СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Графикон 5. Корисници домова за дјецу и омладину према полу и старости, 2021.

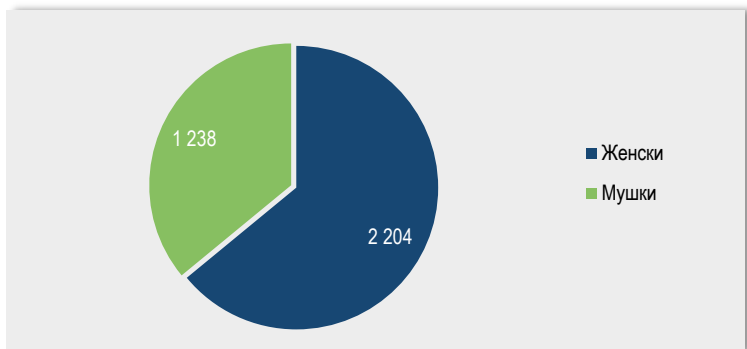
У установама социјалне заштите за инвалидну дјецу и омладину ометену у физичком и психичком развоју у 2021. години било је смештено 397 лица, а највише их је старости изнад 35 година (61,4%).

Графикон 6. Корисници установа за инвалидну дјецу и омладину према полу и старости, 2021.

СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Током 2021. године 3 442 лица било је смјештено у установама социјалне заштите за одрасле и старије особе и то су већином жене (64,0%). Највише је корисника преко 80 година старости (50,9%).

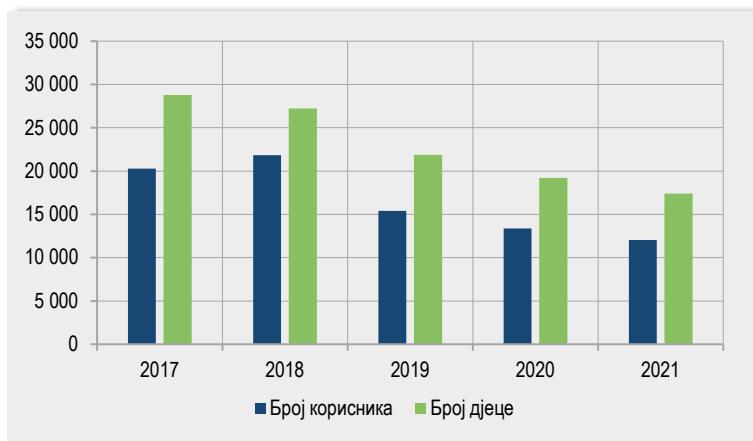

Графикон 7. Корисници установа за одрасла старија лица према полу, 2021.

Корисници додатка на дјецу

Укупно је 12 033 корисника остварило право на додатак на дјецу у 2021. години, док је 17 395 дјеце користио право на додатак на дјецу у 2021. години.

Током 2021. године укупан број корисника који остварују право на додатак на дјецу смањио се за 10,0%, док се број дјеце смањио за 9,4%.

Графикон 8. Број корисника додатка на дјецу и број дјеце

ИСТРАЖИВАЊЕ И РАЗВОЈ

„Енигму живота ријешите тако да трошите живот умјесто да живот троши вас.”

Економија и друштво морају закорачити у ново поље развоја, базираног на науци и у окружењу које стимулише привредно-технолошке и социокултурне иновације како би држава побољшала своју конкурентност на глобалном нивоу.

У 2021. години у Републици Српској бруто домаћи издаци за истраживање и развој износили су 25,4 милиона КМ

За истраживање и развој у 2021. години у пословном, државном, непрофитном и сектору високог образовања потрошено је 25,4 милиона КМ. Половина средстава (13,6 милиона КМ) утрoшена је у пословном сектору који обухвата предузећа (привредне субјекте) и организације чија је примарна активност тржишна производња робе и услуга и њихова продаја по економски значајним цијенама, као и истраживачко-развојне јединице у саставу предузећа. У области Инжењерство и технологија утрoшена је скоро половина од укупног износа средстава. Област Инжењерство и технологија обухвата грађевинарство и архитектуру, материјале, електротехнику, електронику и информационо инжењерство, затим машинско, хемијско, медицинско и инжењерство животне средине, индустријску и биотехнологију животне средине, нанотехнологију и остала инжењерства и технологије.

На пословима истраживања и развоја у 2021. години у Републици Српској укупно су била запослена 1 234 лица, од чега су половина жене. Од укупног броја запослених, 181 особа била је ангажована на пословима истраживања и развоја на основу уговора о дјелу или ауторског уговора.

Изражено еквивалентом пуне запослености на пословима истраживања и развоја пуно радно вријеме радило је 777,2 лица. Подјела лица која раде на пословима истраживања и развоја на истраживаче, техничко особље и остало особље односи се на актуелну функцију појединца, у смислу задатака које обавља у оквиру истраживања и развоја у извјештајној јединици, а не на радно мјесто или формалну квалификацију или степен образовања.

Од укупног броја запослених и ангажованих на пословима истраживања и развоја 3/4 су истраживачи, а 45,9% истраживача су жене. Највећи број истраживача припада сектору високог образовања, њих 85,4%, пословном сектору 10,4%, а државном сектору 4,2%. У непрофитном сектору у 2021. години није било истраживања и развоја.

Од укупно утрoшених средстава за 502 истраживачко-развојна рада, трећина укупног износа утрoшена је за *Опште унапређење знања* (33,1%). Од укупно утрoшених средстава, 62,7% средстава утрoшено је за примиијена истраживања, 20,0% за фундаментална истраживања и 17,3% за експериментални развој (развојна истраживања).

У Републици Српској, буџетска издвајања за истраживање и развој у 2021. години износила су 25,3 милиона КМ. Према секторима, највише средстава било је намијењено високом образовању, 97,0%, затим државном сектору 2,6%, непрофитном сектору 0,3% и пословном сектору 0,1%. Издвајања за истраживање и развој за сектор иностранства није било. С циљем Општег унапређења знања: Истраживање и развој финансиран из општих фондова универзитета било је издвојено највише средстава (85,9%).

У периоду 2018–2020. године у Републици Српској 505, односно 26,2% предузећа било је иновативно активно

Иновативно активна предузећа су предузећа која су у посматраном периоду имала завршене активности у вези са иновацијама производа или процеса и/или текуће иновативне активности (активности које су биле у току на крају 2020. године) и/или напуштене иновативне активности и/или интерне активности истраживања и развоја и/или уговорене активности истраживања и развоја. У периоду 2018–2020. године, 26,2% предузећа спровело је бар једну од наведених иновативних активности, док 73,8% предузећа уопште није спроводило иновативне активности.

Посматрано по подручјима Класификације дјелатности БиХ 2010, која садржајно и структурно у потпуности одговара ЕУ Статистичкој класификацији дјелатности NACE Rev 2., највише су иновативно активна била предузећа која припадају подручју (К) *Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања*, њих 50,0%.

Највећи број предузећа спровео је активности у вези са иновацијама производа или процеса. Иновација производа је нови или побољшани производ (роба или услуга) која се значајно разликује од претходних производа или услуга предузећа, а која је имплементирана на тржишту. У периоду 2018–2020. године, 15,1% предузећа је увело иновацију производа. Иновација пословног процеса је нови или побољшани пословни процес који је уведен за једну или више пословних функција који се значајно разликује од претходних пословних функција и који је имплементиран у предузећу. У периоду 2018–2020. године 21,1% предузећа је увело иновацију пословног процеса.

Превисоки трошкови иновација су фактор који највећи број предузећа спречава да започну или заврше иновативну активност. Пандемија вируса корона имала је негативан утицај на пословање половине предузећа, њих 54,6%. За 5,0% предузећа утицај пандемије био је екстремно негативан, 15,6% веома негативан, а 22,3% скоро никакав. Позитиван утицај пандемије на пословање означило је 2,0% предузећа. Пандемија вируса корона одгодила је планиране иновативне активности за неко повољније вријеме у највећем броју предузећа.

ИСТРАЖИВАЊЕ И РАЗВОЈ

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Пандемија вируса корона имала је екстремно негативан утицај на пословање 5,0% предузећа, на 15,6% веома негативан, на 54,6% негативан, на 22,3% скоро никакав, док је позитиван утицај пандемије на пословање означило 2,0% предузећа.

1. Истраживање и развој у Републици Српској

	Запослени на пословима истраживања и развоја				Истраживачко-развојни радови				Бруто домаћи издаци за истраживање и развој (хиљ. КМ)		
	свега	жене	истраживачи	жене	укупно	фундаментални	примјењени	развојни	укупно	текући издаци	инвестициони издаци
2017	843	369	535	225	234	46	135	53	17 196	13 821	3 375
2018	803	362	516	223	196	18	118	60	18 341	15 072	3 269

(наставка)

	Укупно запослени на пословима истраживања и развоја ¹⁾				Истраживачко-развојни радови				Бруто домаћи издаци за истраживање и развој (хиљ. КМ)		
	свега	жене	истраживачи	жене	укупно	фундаментални	примјењени	развојни	укупно	текући издаци	инвестициони издаци
2019 ²⁾	1 355	674	956	467	454	233	173	48	17 687	15 323	2 364
2020	1 102	530	759	349	417	171	195	51	20 289	15 820	4 469
2021	1 234	599	913	419	502	201	249	52	25 394	20 339	5 055

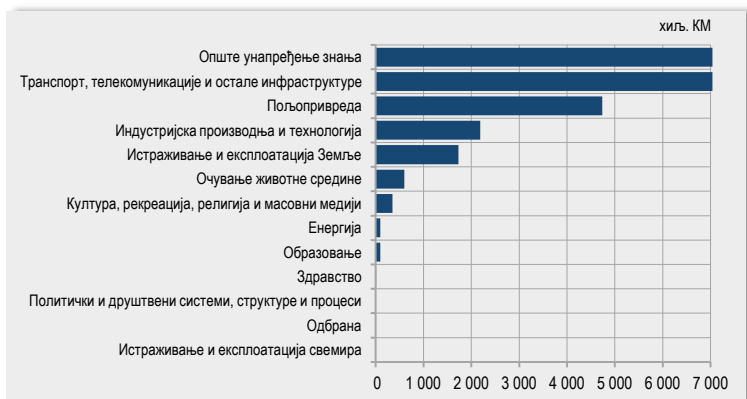
¹⁾ Укупно запослени на пословима истраживања и развоја обухватају запослене на основу уговора о раду и ангазоване на основу ауторског уговора или уговора о дјелу на пословима истраживања и развоја, у периоду од 1.1. до 31.12. референтне године. За извјештајне јединице у пословном сектору, дефиниција запослених, поред запослених на основу уговора о раду, укључује и samozапослене и неплаћене породичне раднике.

²⁾ Методологија истраживања усклађена је са међународним стандардима које је поставио OECD и објавио у Фраскати приручнику 2015. године, тако да подаци од 2019. године нису у потпуности упоредиви са подацима из претходних година.

ИСТРАЖИВАЊЕ И РАЗВОЈ

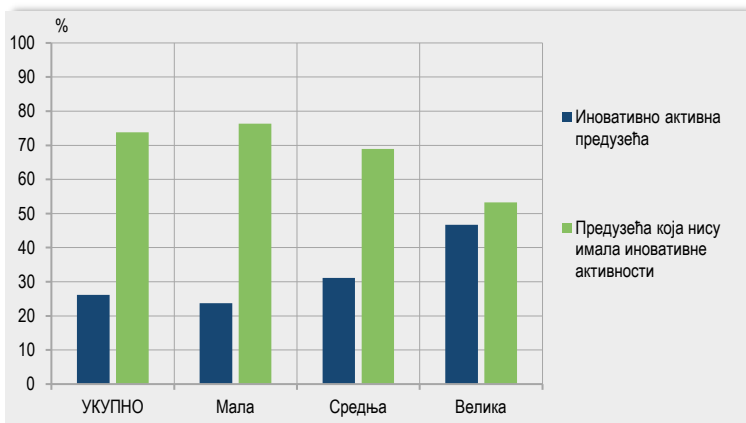

Графикон 1. Укупно запослени на пословима истраживања и развоја према степену образовања, 2021.

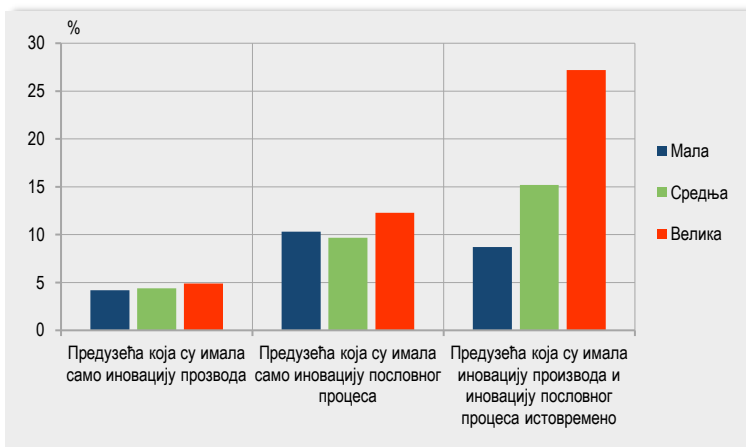

Графикон 2. Средства за истраживање и развој према друштвено-економским циљевима, 2021.

ИСТРАЖИВАЊЕ И РАЗВОЈ

Графикон 3. Предузећа према величини предузећа и иновативној активности, 2018–2020.

Графикон 4. Структура иновативно активних предузећа према величини предузећа и врсти иновације, 2018–2020.

„Добро је да смо смртни. Шта би тек радили да нам краја нема.“

Борба против криминалитета и криминалних дјелатности, изражава се кроз откривање и расвјетљавање кривичних дјела, те процесуирање и кажњавање учинилаца кривичних дјела.

Кривично дјело увијек представља напад на друштвене и цивилизацијске вриједности којима свака држава настоји да осигура највећу могућу заштиту. Дакле, сви модерни правни пореци имају интерес и вољу да ефикасно реагују на угрожавање тих заштићених вриједности – санкционисањем кривичних дјела.

У вријеме кад савремени криминалитет постаје транснационална појава, потреба реакције правне државе на његове појавне облике је све израженија.

Кривичноправна одговорност и изрицање санкција за учињена кривична дјела сходно законским рјешењима, из разумљивих разлога, посебно се утврђују и примјењују (а тако и статистички прате) у односу на пунољетне и малолетне учиниоце кривичних дјела.

ПУНОЉЕТНИ УЧИНИОЦИ

У 2021. години у надлежним тужилаштвима у Републици Српској ријешене су 7 772 кривичне пријаве поднесене против пунољетних учинилаца. Од укупног броја у 23,8% случајева радило се о непознатим учиниоцима. Кривична дјела против имовине су као и претходне године била најбројнија и на њих се односило чак 43,4% од укупног броја ријешених кривичних пријава.

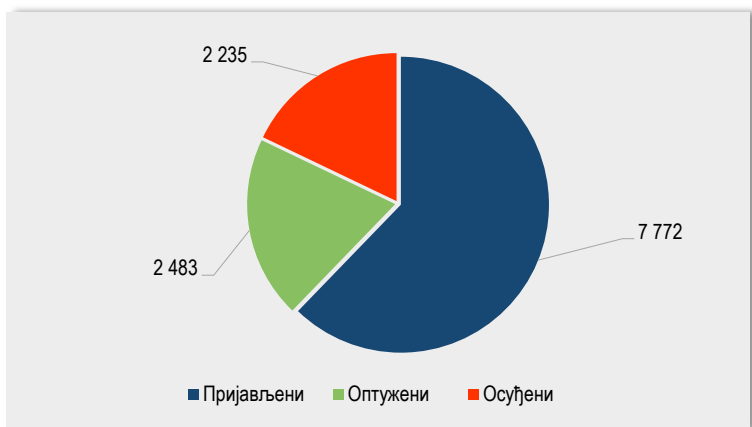
У надлежним судовима, у истом периоду, оптужено је 2 483, а осуђено 2 235 учинилаца. Од укупног броја осуђених 91,7% били су мушкарци, од којих су 24,3% били старосне доби од 30 до 39 година. За кривична дјела против имовине терети се сваки трећи оптужени учинилац, док је сваки осми оптужен за неко кривично дјело из групе кривичних дјела против живота и тијела.

Код учинилаца који су проглашени кривим, најчешће изречена казна била је условна казна, а забиљежена је у 49,6% случајева. Новчана казна изречена је у 35,5%, а казна затвора у 14,7% случајева.

КРИМИНАЛИТЕТ

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

За кривична дјела против привреде и платног промета у 2021. години, осуђено је 46,9% мање учинилаца него претходне године за исту групу кривичних дјела. У истом периоду, поредећи са 2020. годином, број осуђених за кривична дјела против живота и тијела мањи је за 19,2%.

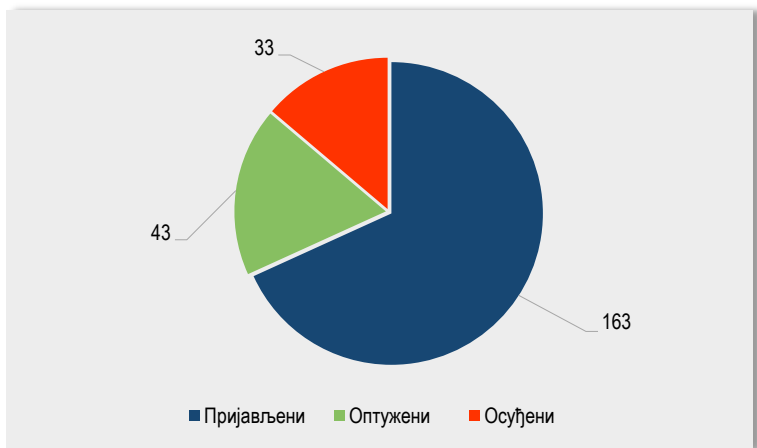
Графикон 1. Пунољетни учиниоци кривичних дјела – пријављени, оптужени и осуђени, 2021.

МАЛОЉЕТНИ УЧИНИОЦИ

Од укупно 163 ријешене кривичне пријаве поднесене против малолјетних лица у 2021. години, 110 пријава односило се на старије малолјетнике (од пуних 16 до непуних 18 година живота). У односу на укупан број пријављених, кривична дјела против имовине била су најбројнија, чак 50,3%. Друга по заступљености била су кривична дјела против живота и тијела са учешћем од 22,1% случајева.

Оптужена су 43 малолјетника, од којих је за 76,7% изречена кривична санкција. За кривична дјела против имовине оптужено је 53,5%, а за кривична дјела против живота и тијела 14,0% малолјетника.

Од укупно 33 изречене кривичне санкције, 97,0% изречене су учиниоцима мушког пола. У 2021. години изречена је једна казна малољетничког затвора. У осталим случајевима изречене су васпитне мјере појачаног надзора 54,5% и мјере упозорења и усмјеравања 42,4%. Заводске мјере нису изрицане.

Графикон 2. Малољетни учиниоци кривичних дјела – пријављени, оптужени и осуђени, 2021.

КРИМИНАЛИТЕТ

Графикон 3. Изречене кривичне санкције за малољетнике, 2021.

ВОДИЧ ЗА КОРИСНИКЕ

Поштовани корисници,

Ова публикација намијењена је широком кругу корисника и даје основне показатеље стања и промјена економског и друштвеног живота Републике Српске.

За податке у табелама и графиконима испод којих није наведен извор података, извор представљају редовне статистичке активности које спроводи Републички завод за статистику.

За табеле и графиконе који приказују податке прикупљене и обрађене од стране других овлашћених органа и организација, извор података је увијек наведен испод табеле, односно графикона.

Због боље прегледности, подаци у неким табелама и графиконима исказани су у већим јединицама мјере (хиљаде, милиони), а услед заокруживања, укупни износи не слажу се увијек са збиром података за појединачне категорије.

Подаци који се дају по одређеним нивоима класификације дјелатности, исказани су према КД БиХ 2010, која садржајно и структурно у потпуности одговара ЕУ Статистичкој класификацији дјелатности NACE Rev.2.

Због усаглашавања са важећим прописима из области краткорочних статистика и ЕУ стандардима, Републички завод за статистику, од 2015. године, умјесто тромјесечног истраживања угоститељства спроводи истраживање „Квартални показатељи у хотелијерству и угоститељству”, са основним циљем редовне производње и објављивања релативних показатеља у тромјесечној динамици. Подаци новог истраживања повезани су са подацима за претходне године прерачуном преко стопа раста, што је омогућило очување серије индекса из области угоститељства.

Анкету о потрошњи домаћинстава Републички завод за статистику спровео је 2004, 2007, 2011. и 2015. године. Посљедњи објављени подаци су из 2015. године, па због актуелности издања, у овом броју поглавље посвећено животном стандарду и сиромаштву биће изостављено.

У току је спровођење нове Анкете о потрошњи домаћинстава и подаци о потрошњи домаћинстава који ће се односити на 2021. годину биће расположиви крајем 2022. године. Планирано је да буду публиковани у наредном издању ове публикације, у оквиру посебног поглавља.

ВОДИЧ ЗА КОРИСНИКЕ

Напомена: У поглављима у којима су табеларно приказани подаци у вези са КД БиХ, подручја класификације дјелатности приказана су словним ознакама по енглеском алфabetу, у складу са међународним означавањем, а пуно објашњење наведених ознака дато је у поглављу „Подручја дјелатности”.

Приликом коришћења података из ове публикације, молимо вас да наведете извор (Републички завод за статистику, „Ово је Република Српска, 2022.”).

ЗНАКОВИ И СКРАЋЕНИЦЕ

-	нема појаве
...	не располаже се податком
0	податак је мањи од 0,5 од дате јединице мјере
Ø	просјек
()	податак је мање поуздан - коефицијент варијације (CV) мањи од 0,2 а једнак или већи од 0,1 или изражено у процентима $10\% \leq CV < 20\%$
(())	податак је непоуздан - коефицијент варијације (CV) мањи од 0,3 а једнак или већи од 0,2 или изражено у процентима $20\% \leq CV < 30\%$
•	податак је екстремно непоуздан - коефицијент варијације (CV) једнак или већи од 0,3 или изражено у процентима $CV \geq 30\%$
.	подаци су статистички непоуздани (до 20 појава)
*	исправљен податак
***	повјерљив податак
1)	ознака за напомену у табели
°C	степен целзијуса
m	метар
m ²	квадратни метар
m ³	кубни метар
km	километар
km ²	квадратни километар
м.н.в.	метара надморске висине
ha	хектар
t	тона
kW	киловат
GWh	гигават час
Gg	гигаграм
CO ₂ -eq	еквивалентни угљен-диоксид
хиљ.	хиљаду
мил.	милион
млрд.	милијарду
ком.	комад
Sm ³	стандардни метар кубни гаса
АПД	Анкета о потрошњи домаћинства
АРС	Анкета о радној снази
БДП	Бруто домаћи производ
COICOP	Класификација личне потрошње према намени
ISCED	Међународна стандардна класификација образовања
NACE Rev. 2	Европска класификација дјелатности
КМ	конвертибилна марка
КД	Класификација дјелатности

ПОДРУЧЈА ДЈЕЛАТНОСТИ ¹⁾

A	Пољопривреда, шумарство и риболов
B	Вађење руда и камена
C	Прерађивачка индустрија
D	Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација
E	Снабдијевање водом, канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине
F	Грађевинарство
G	Трговина на велико и на мало; поправка моторних возила и мотоцикала
H	Саобраћај и складиштење
I	Дјелатност пружања смјештаја, припреме и послуживања хране; хотелијерство и угоститељство
J	Информације и комуникације
K	Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања
L	Пословање некретнинама
M	Стручне, научне и техничке дјелатности
N	Административне и помоћне услужне дјелатности
O	Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање
P	Образовање
Q	Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада
R	Умјетност, забава и рекреација
S	Остале услужне дјелатности
T	Дјелатности домаћинства као послодаваца; дјелатности домаћинства која производе различиту робу и обављају различите услуге за сопствену употребу
U	Дјелатности екстериторијалних организација и органа

¹⁾ Према Уредби о класификацији дјелатности Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 8/14).

МАЛА ШКОЛА СТАТИСТИКЕ

На крају, поштовани читаоци, желимо да у овој књизи имате при руци неколико мање познатих појмова из статистике – није их лоше знати.

ПОЈМОВИ

Статистика: Статистика је наука која се бави прикупљањем, анализом и тумачењем података варијабилних појава, заснована на теорији вјероватноће.

Статистички скуп: Статистички скуп (основни скуп или популација) је скуп свих елемената на којима се извјесна варијабилна појава испољава и статистички посматра.

Обиљежје: Особине по којима се јединице статистичког скупа међу собом *разликују*, а које су предмет статистичког истраживања, називамо обиљежјима (промјенљивим или варијаблама). Различити видови у којима се једно обиљежје може јавити називају се **модалитетима** или **вриједностима** тога обиљежја.

Статистички узорак: Статистички узорак представља *дио* статистичког скупа на основу чијих особина доносимо статистичке закључке о одговарајућим карактеристикама популације из које је изабран.

Репрезентативни узорак: Узорак је репрезентативан ако својим особинама вјерно одсликава особине статистичког скупа из којег је изабран.

Статистички попис: Статистичким пописом (енг. *census*) обухватају се све јединице скупа у одређеном моменту који се назива **критични моменат**.

Статистичке серије: Статистичке серије представљају низове података сређених по вриједностима обиљежја или хронологији. Ако су уређене по обиљежју представљају **серије структуре**, а ако су уређене по хронологији представљају **временске серије**.

Аритметичка средина: Аритметичка средина (енг. *arithmetic mean* или *mean*) је у пракси најчешће коришћена средња вриједност. Популарно се још назива **просјек**. Израчунава се тако што се збир вриједности посматраног обиљежја подијели њиховим бројем.

Геометријска средина: Геометријска средина представља мјеру централне тенденције која изравнава пропорционалне промјене између података посматране серије. Израчунава се тако што се вриједности обиљежја међусобно помноже, а затим се из тог производа пронађе коријен са изложоцем који је једнак броју посматраних јединица.

МАЛА ШКОЛА СТАТИСТИКЕ

Медијана: Медијана је вриједност обилежја која се налази у средини серије чији су подаци сређени по величини. Дијели серију података на два једнака дијела (50% јединица су према вриједности обилежја мање, а 50% веће од медијане).

Варијанса: Варијанса показује просјек квадрата одступања свих података од њихове аритметичке средине.

Стандардна девијација: Стандардна девијација представља просјечно одступање свих појединачних података од њихове аритметичке средине. Стандардна девијација може се израчунати директно из варијансе, односно као позитивна вриједност квадратног коријена варијансе.

Индекси: Индекси су релативни бројеви који показују однос нивоа једне или више појава у текућем (посматраном) периоду у односу на базни период. Најчешће се исказују у процентима.

Текући период: Текући период (година, тромјесечје, мјесец и сл.) је временски период у коме се посматра ниво појаве, док се период са којим се тај ниво пореди назива **базним периодом** или **базом**.

Просјечна стопа раста: Просјечна стопа раста (геометријска стопа раста) представља стопу по којој се појава просјечно повећава или смањује у периоду обухваћеним временском серијом.

Временске серије: Временске серије представљају низове нумеричких података о појави који су сложени хронолошким редослиједом у сукцесивним, једнаким, временским периодима.

Тренд: Тренд (секуларна тенденција) је развојна тенденција појаве у оквиру посматраног временског периода.

Десезонирање: Десезонирање је поступак којим се из оригиналних података временске серије одстрањује сезонски утицај. У мултипликативном моделу ово се постиже дијељењем оригиналних података са сезонским индексима и множењем са 100.

Извор: Ловрић, М.; Комић, Ј.; Стевић, С. (2006). Статистичка анализа – методи и примјена, Бања Лука, Економски факултет Универзитета у Бањој Луци.

СТАТИСТИКА
НОВОГ ДОБА

ISSN 22327304

9772232730000